ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5682 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28/11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1904 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՇԱՊԱՆ 1322 ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5682

درعلیه غلطه‌ده «آره‌ولق» غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղր.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Տեսակցութեանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

20 ՓԱՐԱ 20

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

Եգիպտահայ գաղութը յաջողեր է 3000 ոսկիի գումար մը հաւաքել իր մէջէն, Գահիրէի ազգ. վարժարանին վերաշինութեան համար, — որ շատ տարիներէ ի վեր զգալի դարձած պէտք մըն էր, նկատելով այդ վարժարանին հինցած ու խարխուլ վիճակը, որ աշակերտներն ու աշակերտուհիները կը հեռացնէր հետըզհետէ՝ օտար վարժարաններ յաճախելու հարկադրելով:

Այս պարմաններուն մէջ, Եգիպտոսի Հայոց նախաձեռնարկը անխառն գոհունակութեան արժանի է եւ մասնաւորապէս ուրախութեամբ ողջունուած է անշուշտ ծնողքներուն կողմէ: Այս բերկրալի լուրին կը յաջորդէր ո՛չ նուազ գոհունակութիւն պատճառելու առնմանուած կարգադրութիւն մը, որուն համեմատ, Գահիրէի ծանօթ եւ դիրքի տէր անձաներէ կազմուած պատգամաւորութիւն մը դիմում պիտի ընէ ազնուափառ եւ մեծահարուստ Տիկնոջ մը մօտ, 13,000 ոսկիի բարձրացնելու համար հանգանակուած գումարը, միանգամ նուիրատուութեամբ մը:

Մաղթելով որ նպաստաւոր ելքի մը յանգի այս խնդիրը, Եգիպտոսի հայ գաղութին վիճակը քիչ շատ մօտէն գիտցողներ կը հարցնեն թէ, այդ պարագային, կարելի չէ՞ որ 13,000 ոսկիէն մէկ մասը միայն յատկացնելով դպրոցի շինութեան, — որուն լիուլի կը բաւէ 3-4000 ոսկին, — մնացեալն ալ յատկացուի ազգ. հիւանդանոցի մը կառուցման՝ եգիպտական ոստանին մէջ:

Առաջին ակնարկով՝ անտեղի ու անգործնական բան մը պիտի երեւնայ այս գաղափարը, որ սակայն իրական ու մարդասիրական պէտքի մը գոհացում կ'ենայ տալ: Ինչո՞ւ Իզմիր ունենայ իր հիւանդանոցը, եւ Գահիրէ կամ Աղեքսանդրիա չունենան: Միթէ այս վերջին երկու քաղաքներուն մէջ նուա՞զ պանդուխտներ, նուա՞զ աղքատներ ու հիւանդներ կը գտնուին ու կը պատահին քան առաջինին մէջ: Գահիրէ ունի իր եւրոպական հիւանդանոցները, որոնց մուտքը դժուար է աղքատ դասակարգին՝ իր բարձր գիներուն պատճառաւ, եւ մէկ-երկու ձրի հիւանդանոցներ ալ, ուր պէտք եղած խնամքը, հոգածու դարմանումը կը պակսին սակայն: Մեզի յատուկ հիւանդանոց մը, հոգ չէ թէ 20-30 անկողինով, ճշմարիտ բարիք մը պիտի ըլլայ այդ գաղթավայրին, որուն կլիման, կեանքի պայմանները՝ մանաւանդ ամառներուն, աղքատ դասակարգին համար՝ տխատավարակ բան մը ունին:

Հիւծած, գունատ դէմքեր կը տեսնես, ցորեկը գործարաններու, աշխատանոցներու մէջ, եւ իրիկունը՝ գինետանց անկիւնը: Հիւանդութիւն մըն է կը հասնի յանկարծ, եւ մարդը իր տպականուած խցիկէն զատ ուրիշ տեղ մը չունի գլուխը հանգչեցնելու, ո՛չ բժիշկի երես կը տեսնէ, ո՛չ դեղ կ'առնէ. ինքն իր ալխուր բաղդին ձգուած է, միայնութեան պարագային մէջ: Եւ ամէն տարի, կարեւոր թիւ մը կը կազմեն անոնք, որ գերեզմանին ճամբան կը բռնեն այսպէս, չունենալով դրամական կարողութիւն կանոնաւոր հիւանդանոց մը մտնելու համար, ուր նախնական եւ ճարտար դարմաններ թերեւս զօրէին առաջքը առնելու հիւանդութեան տատկանալուն: Հայոց սեպհական հիւանդանոց մը՝ այդ երկրին մէջ, նոյնքան մեծ բարիք մը պիտի ըլլար աղքատ դասակարգին ընտանիքէ, նեցուկէ զուրկ մարդոց համար, որքան դեռատի պատանիներուն համար բարիք մը պիտի ըլլայ վերաշինութիւնը ազգ. վարժարանին, որուն ուսումնական մակարդակն ալ պիտի բարձրանայ անշուշտ, նիւթականին նորոգութեանը հետ:

Եթէ Գահիրէի ազգայինները յաջողեցան 3000 ոսկիի գումարը հանգանակել՝ այսօր չէ՛ որ կը զգային նորոգուած վարժարանի մը անհրաժեշտութիւնը: Տարիներէ ի վեր կը խօսուէր ու կը գրուէր, ու վերջապէս յաջողեցան գլուխ հանել, որուն համար ամէն խրախուսութեան արժանի են: Եկեղեցիին ու դպրոցին հետ հիւանդանոց մը ունենալու գաղափարն ալ, այսօր հրապարակ նետուելով, տակաւ տակաւ կրնայ արմատանալ միտքերու մէջ, խորհրդածութեան առարկայ դառնալ ու օրին մէկը իրագործուիլ որ եւ է կերպով, մանաւանդ անհատական բարերարութեամբ մը, որուն կ'ակնկալենք:

Տ. Ա.

ՊԱՏԿԵՐԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԸ

Ռամիկը անոր առջեւ կ'ապշի, պատկերին շրջանակին առջեւ:

— Ի՜նչ աղուոր է շրջանակը…

Աս է առաջին բացագանչութիւնը գեղարուեստ աչքերին՝ որ յանկարծ պատկերի մը առջեւ կը գտնուի: Իսկ պատկերին արժէ՞քը… ա՜ն ի՛նչ կարեւորութիւն ունի իր աչքին…: Իրեն համար, երկրորդականը կ'ըլլայ գլխաւորը:

Բնական հետեւութեամբ ալ, ամէն անոնք որ ուսման եւ մտային մշակութեան պակասութեան պատճառաւ սահմանուած են արտաքինին մէջ տեսնելու եւ գնահատելու դրօշմն իրենց վրայ ունեցած առաւելութիւնները, իրենց կարգին հեռ կ'աշխատին ցոլցով փայլիլ եւ արտաքինով գրաւել ուրիշները:

Ընկերական աշխարհին մէջ՝ կեանքի պատկերներով շրջանակին բնութիւնը զանազան է: Հոս արդուզարդ կամ համբաւ մը, հոն դիրք մը, ազգին պաշտօն մը, անդին ընտանեկան հնութիւն մը, ասոնց համար ալ ասոնցմէ ալ ո՛չ մին չունենալը… ալ միայն բան մը երեւալը: Ոչ ոք կուզէ ապրիլ կեանք մը՝ որուն պատկերը առանց շրջանակի ըլլայ:

Կէօթէ իրաւունք ունէր ըսելու թէ կարողութիւնը երեք բանի մէջ կը կայանայ. խելք, հարստութիւն, երեւոյթ:

Դիւրին է սակէ հետեւցնել թէ քանի հազարաւոր աղքատ մարդիկ կան որ միայն երեւոյթի վրայ կը հիմնեն իրենց արժանիքը, քանի որ քիչերու տրուած է ըլլալ հարուստ, աւելի քիչերու՝ ըլլալ խելացի, իսկ հազուագիւտ առանձնաշնորհեալներու՝ ըլլալ հարուստ եւ խելացի միանգամայն:

Երեւոյթի ասպարէզն է որ անվիճելի առայցուածքը կը միայ ամէն անոնց՝ որ զուրկ են մտքի եւ ինչքի կարողութիւններէ: Եւ որպէս զի բան մը ըլլալ կարծուին, կ'աշխատին բան մը երեւալ…: Ասոնց նշանաբանն է՝ paraître c'est être, այսինքն՝ «երեւալը՝ ըլլալ է»: Մոռնալ կ'ուզեն, խեղճերը, սա միւս առակը՝ որ կ'ըսէ. Il est plus bête qu'il n'en a l'air, որ կը նշանակէ «երեւցածէն աւելի ախմար մըն է»:

Սակէ չի հետեւիր որ պէտք է անտեսել եւ ուրանալ երեւոյթին կարեւորութիւնը: Բայց չափազանցութիւնը եւ միակողմանութիւնն է որ ապերելի կ'ընեն նոյն իսկ էն ընտիր ձիրքերը: Լքանել հարստութիւն եւ երեւոյթ՝ վազելու համար խելքի ետեւէ, արհամարհել երեւոյթ եւ խելք՝ միայն ըլլալու համար հարուստ, մինչեւ ատենի մը կրնան նկատուիլ իբր արդարանալի, որովհետեւ երեւոյթի գաղափարը եւ գոհացումը արդէն ինքնին կը գտնուին խելքին եւ հարստութեան արտայայտութեանը մէջ: Երեւոյթն ալ սակայն բնութեամբ եւ վարժութեան հետեւանքով ստացուած առաւելութիւն մըն է, որով պէտք չէ ըսել թէ ամէն խելացի, ամէն հարուստ հաւասարապէս հաճելի կամ հրապուրիչ կ'ըլլան երեւոյթով:

Իսկ անոնք որ ամէն օր, ամէն առթիւ, իրենց ամէն մէկ քայլին ծիծաղելի եւ մինչեւ իսկ նողկալի կ'ընեն իրենք զիրենք, ան անձերն են՝ որ զուրկ խելքէ, այսինքն անմիտներ, զուրկ հարստութենէ, այսինքն չքաւորներ, գիշեր ցերեկ կը նկրտին՝ երեւոյթի վարժութեան մէջ կրթուելով, վերապահելու իրենց բոլոր կարողութիւնները միւս երկու ճամբաներուն մէջ: Արդէն ինչ որ սովորական եւ գռեհիկ է, էն դիւրինն է կեանքի մէջ: Երեւալու համար շատ պակաս խելք եւ աշխատութիւն պէտք է քան սորվելու կամ հարստանալու համար:

Ամէն մարդ ինքնին կ'ընէ օրուան եւ անձերուն այս փոքր վերլուծումը, եւ իւրաքանչիւրին հոգեբանութիւնը շատ աւելի պարզ եւ յստակ է քան ինչ որ ատ վարմար կը կարծուի: Կը բաւէ որ մարդ վայրկեան մը նկատէ ուրիշին գործունէութեանը գլխաւոր շարժառիթը եւ խաղն պիտի ամփոփուեցնայ թէ որո՛նք են երեւոյթի նկատումով միայն բարձրանալ կաշէ շարժողները: Ասոնք ընդհանրապէս vantardներ, այսինքն՝ պարծենկոտ կ'ըլլան:

— Ի՛նչ ընենք. հայրենիքս անուն մը ձգեց մեզի, —կ'ըսէ մէկը— պէտք է որ բարձր պահենք…:

Եթէ հարցափորձես, պիտի գտնես որ անուն ըսածը՝ ատ ինչ ամփոփային հնաւոր ազգականութիւն մըն է…:

Չեմ մոռնար երբեք դպրոցական մեր ընկերներէն մէկը —դասին յետինը, բոլորը աւելորդ է— որ ամէն նոր ծանօթութեանը առթիւ չէր մոռնար պարծենկոտութեամբ կրկնելու.

— Մէնձէս Ալի փաշային սօֆրաճի պաշիին աղան եմ…:

Բայց դեռ աս բան մը չէ՝ անոնց քով, որոնք չեն կրնար իսկ տալ իրենց ծնողացը անունը եւ կը գոհանան պարծենալ կողմնակի ազգականութիւններով: Ասոնք են cousinութեան շահախնդիրները:

— Մենք Բ… ջիջին cousinներն ենք…

Եւ Աստուած գիտէ քանի՛երորդ աստիճանի…:

Բոլոր այս կարգի երեւութամոլները ուրիշ բան չեն՝ եթէ ոչ Պալզաքի Cousin-Ponsը, որուն մոլութիւնն էր՝ շատակերութիւն: Հետեւաբար, ուր որ ճոխ սեղան կար եւ համեղ կերակուր, ան տանտէրերը իր cousinները կ'ըլլային՝ եթէ յաճախ հրաւիրէին զինքը: Կամ նախ կ'աշխատէր հաւատալու cousinութեան կապեր, վերջէն սեղանակցութեան իրաւունք ստանալու համար:

Կան որ մեծերու քով խոնարհ են, եւ ստորադասներու քով՝ գոռոզ: Չեն կրնար ծածկել իրենց գռեհկութիւնը՝ միտքով օժտուածին ընկերակցութեանը մէջ, եւ կ'աշխատին կրկին շահիլ ծառաներուն քով՝ ինչ որ կորսնցուցած էին salonին մէջ: Գաւիթին դանէն ա՛լ առաջ պիտի ելլէ, փողոցին դանէն ա՛լ առաջ պիտի մտնէ, ասոնք են երեւոյթ սիրողին մասնագիտական հաշիւները երբ գտնուին… ծառաներու հետ: Ամբողջ երեկոյթ մը սալոնին մէջ լուռ ու մունջ եւ կոնակը դաց դրան կռթնցուցած ոտքի վրայ անշարժ կեցող պարոնը, անպատճառ խօսք մը կը գտնէ բարձրաձայն ըսելու, երկու բառ, հազ չէ՛, ձայն մը, ճիչ մը, — անով ալ կը գոհանայ սպասաւորին ներս մտած պահուն: Մասնաւոր արուեստ ըրած են. ոմանք յաջաբաւ մեծ, խելացի, հարուստ, ազդեցիկ երեւալու valetaille բազմածին, այսինքն սպասաւոր ծառայողներու քով:

Զատկի եւ Ծնունդի օրերուն յայտնի կ'ըլլայ թէ ընտանիքի մը ո՛ր անդամները երեւոյթ սիրող են, ո՛ր անդամները պարզամիտ:

— Օֆ, ամա՛ն, Մելքոն աղային, Շազիկ աւաւուրին, Պ. Եակոբին, Թո՛ղ Տիրանը երթայ… ես առեն չունիմ. Ս… պէյին պիտի երթամ, Թ…ները ունիմ, Գ… փաշան կայ, Վ… հանըմը մոռնալ չըլլար…:

Ընտանեկան պատկերին շրջանակը չալըմճին է, ան որ երեւոյթի խենդ է, poseի մէնձօլ: Իսկ ներքնապէս եւ անհատական արժէքով՝ էն փուճը, էն անամիտը, էն պարծենկոտը, էն ախմարը, էն ծիծաղելին: Ինք, առանց արժէքի, առանց արուեստի, պատառ գոյներով շինուած ան պատկերն է՝ որ ոսկեւոր պէտք ունի ծածկուելու համար, Նիւքալէք Գոլտըրը՛մ կամ Մահմուտ փաշայի սէրկէնճիներուն ծախած chromo նկարներուն պէս:

Աշխարհաւոր պատկերին յարմար վայելուչ շրջանակ մը, մանաւանդ ճոխ շրջանակ մը, ի՛նչ հրաշալի, ի՛նչ գնահատելի բան է: Պայմանաւ սակայն որ պատկերն ալ՝ պատկեր մը ըլլայ: Ապա թէ ոչ մտէք առաջին ակրայ քաղցրին սենեակը կամ անկիւնի պանդոկին սրահը, եւ պիտի գտնէք պատերէն կախուած ճոխ ոսկեզօծութեամբ փայլուն խարոքանդակ շրջանակներ՝ որոնց մէջ ապաստան գտած են նկարչութեան արուեստին ողորմելի թշուառութիւնները: Անոնց առջեւ է որ գռեհիկը ապշած կը մնայ եւ կը գոչէ.

— Ի՜նչ աղուոր է շրջանակը…:

Ասոնց պէս նաեւ, քիչեր կ'արժեցնեն իրենց շրջանակը՝ ընկերային կեանքի պատկերներուն մէջ: Բիւրաւոր են նաեւ crouteները մեր ամբոխի Թառներուն մէջ, ջոջ սեղանաւորներու եւ վաճառականներու cousinներուն մէջ, շողոքորթ անուան մը շրջանակին մէջ ապաստան փնտռող անապրէներ, որո՛նք երկրի՛ն պիտի սպրէին իրենց զիրենք, բաւ է որ ըլլային Վիքթօր Իւկոյի մը զաւակը… —շրջանակին համար— եւ խոհապէս անմիտներ. կարեւորը ատ չէ իրենց համար:

Երեւոյթը, այո՛, զօրութեան մաս է ամէն անգամ որ իբր միջոց չի գործածուիր եւ իբր վերարկու չի ծառայեր ողորմելի թշուառութիւններ քօղարկելու:

ԳՐ. ՄԱԼԵԱՍ

ԹԹԱՍՏԱՆՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋԸ

ԹԹԱՍՏԱՆ ՀԱՍՏԱՏԵԼ

Գ.

Թութի ծառերը, մասնաւորապէս պատուաստուածները, պէտք է տնկել կարելի եղածին չափ քիչ չեղ զառիթափերու եւ արեւելեան ու հիւսիսային դիրք ունեցող, եւ քիչ շատ աւազակրային ու սակաւ հողը շատ կուտ չեղող արտերու մէջ:

Նախորդ յօդուածով ըսած էինք թէ առաջին տնկարանէն տունկերը ե՛րբ եւ ի՛նչպէս հանելու, ի՛նչ ընելու եւ ի՛նչպիսի տեղ (Բ. տնկարան) տնկելու եւ մինչեւ այդ ատեն ի՛նչ խնամքներ տանելու է: Ատոնք գրած էինք անոնց համար որ, կը փափաքին տունկերը ուղղակի իրենք իրենց ձեռքով Թութի կուտէն հասցնել. իսկ անոնք որ մէկ-երկու տարեկան կամ աւելի մեծ տունկեր ուրիշ տեղէ գնելով ուղղակի Թթաստան կազմել կ'ուզեն՝ այս յօդուածն ու ասոր շարունակութեանը մէջ ցոյց տրուած միջոցներուն հետեւելու են:

Թթաստանի մը ծառերը, կա՛մ բարձրահասակ կ'ըլլան, եւ կամ՝ միջահասակ. սո՛րդ, Թթաստանի մէջ տնկուած նոր տունկերը եթէ կ'ուզուի որ միջահասակ ըլլան, (առանց սանդուխի դիւրութեամբ բրցնելու համար տերեւները) պէտք է որ հողէն վեր՝ 1ուկէս մեթր բարձրութենէ անդին մնացած մասերը կտրուին՝ իւրաքանչիւր ճիւղի վրայ երկու աչք ձգելու պայմանով, իսկ եթէ ծառերը բարձրահասակ պիտի ըլլան՝ նորէն երկու աչք մնալու պայմանով՝ երկու մեթր բարձրութենէն վեր կտրելու է: Այս երկու աչքերէն առաջ գալիք նոր ճիւղերուն վրայ ալ՝ երկու աչք ձգելով՝ մնացեալը կտրելու է. այս գործողութիւնը երկու տարի եւս կրկնելով՝ 4 տարիէն յետոյ 24 ճիւղ ունեցող Թթենիներ կ'ունենանք. այսուհետեւ՝ շերամներուն կերցնելու համար կրնանք զանոնք բրցնել: Թէ՛ ինչպէս բաժակի (գաւաթ) ձեւով 24 ճիւղ կրնայ ունենալ Թթենին, լաւ մը հասկցնելու համար, քիչ մը մանրամասնենք. Թթաստանի մէջ տնկուելու համար առնուած տունկը՝ տնկելէ յետոյ ճիւղերը կը կտրենք, 2ական աչք ձգելով իւրաքանչիւր ճիւղի տեղ: 3 ճիւղին վրայ 2ական ճիւղի աչք կայ, ընդամէնը՝ 6 հատ (տունկին ճիւղերուն թիւը 3 ենթադրելով): Նոյն տարուան մէջ վեց աչքերէն մէյմէկ ճիւղեր կ'ելլեն ու կը մեծնան, միւս տարուան գարունին սկիզբը՝ վեց ճիւղերը կը կտրենք, 2ական աչք ձգելով, որոնցմէ մէյմէկ նոր ճիւղ ելլելով կ'ըլլան 12 ճիւղ: Տարի մըն ալ կրկնելով կ'ունենանք 24 ճիւղով բաժակաձեւ գեղեցիկ ծառեր. իսկ եթէ տունկը զօրաւոր են՝ երկուքի տեղ կրնանք երեքական աչք ձգել. սակայն անկէ աւելին աղէկ չէ, զի ճիւղերը շատ խիտ ըլլալով թէ՛ իրենք նիհար կը մնան, եւ թէ՛ արեւին կենսատու ճառագայթներէն, մաքուր օդի հոսանքէն զրկուած մնալով տերեւները՝ շատ ջրալի եւ հետեւաբար անդարար չեն ըլլար:

Թթենիները իրարմէ որքա՛ն հեռու ըլլան՝ այնքան լաւ կ'աճին, հողային աշխատութիւններն ալ շատ դիւրութեամբ կը կատարուին: Ամէնուղղն ծառերը 3 մեթր իրարմէ հեռու ըլլալու են, սակայն քիչ տեղի մէջ շատ ծառ ունենալու փափաքով սովորաբար կէս մեթր հեռաւորութեամբ կը տնկեն: Անոր վնասակար հետեւանքները այնքան մեծ են որ կ'արժէ զայն Թթաստան հաստատողներու լուրջ ուշադրութեանը յանձնել: Նախ՝ Թթենիները իրարու շատ մօտ ըլլալով՝ ծառին արմատները իրարու կը խառնուին, մէջտեղինին պարապ հող չի մնար, լաւ չեն սնանիր ու նիհար կը մնան. այսպէս նիհար մնալով՝ շատ չեն կրնար ապրիլ: Միշտ հիւանդութեանց տրամադիր կ'ըլլան, երկրորդ՝ վարակիչ հիւանդութեան ենթարկուած ծառէն միւսներն ալ դիւրաւթեամբ կը վարակուին. երրորդ՝ ճիւղերը արմատներուն պէս իրարու մէջ կ'անցնին օդէ եւ լոյսէ խպառ զուրկ կը մնան տերեւները. չորրորդ՝ շատ դժուար կ'ըլլայ աղբել եւ հողը քրքրել, ինչ որ ամէն տարի անհրաժեշտ է:

Թթաստանը նախապէս խարտպեղելու, հողը քրքրելու, ճղեմ (այրըք օթու) եւ ուրիշ վնասակար խոտերէն մաքրելու, ծառերուն անկուելիք փոսերը պատրաստելու եւ լաւ խնամ տանելու է, զի այդ վնասակար խոտերը մեծնալէ, աճելէ ու բազմանալէ յետոյ արմատախիլ ընել գրեթէ անկարելի է, ինչ որ անձամբ փորձած եմ. եւ շատերուն ալ տեսած: Ցետոյ ծախքի մեծ դուռ կը բանայ. անոր համար է որ այսքան ծանրացայ այս կէտին վրայ:

Բաժակի ձեւով Թթենի հասցնել փափաքողները՝ եթէ մեզ դիմեն՝ պատկերը գծելով կրնանք իրենց զրկել՝ լաւ մը հասկնալու համար թէ որքան գեղատեսիլ է, եւ արեւի ճառագայթներուն եւ օդի ազդեցութեան ենթարկելու մասին որքան նպաստաւոր դիրք մը ունի:

Թթաստաններու մէջ կատարելիք հողային աշխատութիւններու գլխաւորն է տարին գէթ մէկ-երկու անգամ բահել (պէլլէմէք), մէյ մը փետրուար կամ մարտին, իսկ երկրորդն ալ՝ տերեւները կտրելէ յետոյ. սակէ զատ՝ ամառը անձրեւ եղելէ յետոյ. ծառերուն տակը ինքնաբոյս խոտերով եթէ լեցուի՝ երրորդ բան մըն ալ անհրաժեշտ կը դառնայ: Երեք տարին անգամ մը մէկ արտավարի 3-400 քիլօ աղբ անհրաժեշտ է: Աղբէն զատ՝ ազօտաւոր նիւթեր՝ եղջիւր, ցնցոտիներու կտոր եւ այլն նետուելը կարեւոր է: Ջուրէն շատ չախորժելուն համար՝ երաշտութեան ժամանակ միայն ջրելու է:

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԵՐ

ՃԻՃԱՂԵԼԻ ՎԻՃԱԲԱՆՈՂ ՄԸ

Ո եւ է վիճաբանութեան, մանաւանդ լրագրական վիճաբանութեան մը մէջ՝ ընդդիմախօս մը ծիծաղելի կը դառնայ, երբ իր պաշտպանելութիւնը կորսնցուցած, անկապ ու անիմաստ պարբերութիւններու բաւիղին մէջ կը Թափառի ուղեկորոյս: Զայրոյթը գէշ խորհրդատու մը կ'ըլլայ եւ ող ու անհեթեթ հայհոյանքներ կուտայ, ամէնքն ալ իրարմէ ձախաղ ու անպատեհ: Բանիքը կը մոռնայ յաճախ, կողմնակի, ծուռ ճամբաներէ կը յառաջանայ, կամ թէ յստակ, որոշ բառերով չի կրնար պարզել իր գաղափարը, ի վեր հանել իր մտածումը: Բարկութեան Թափը անտանկ բաներ ըսել կուտայ իրեն, որոնք ծիծաղ միայն կրնան պատճառել, տրամադրութենէ եւ ողջմտութենէ զուրկ ըլլալնուն համար: Եւ եթէ երբեք իրաւունք ալ ունենայ այդպիսի վիճաբանող մը, պաշտպանել գիտէ որ իր դատը պիտի կորսնցնէ ձախաւեր փաստաբանի մը պէս:

Այս տեսակ վիճաբանութիւններ պակաս չեն մեր լրագրական հրապարակին վրայ, ուր ամէնէն աւելի կը մշակուի polémiqueի ճիւղը, բայց յաճախ որքա՜ն անհամատափակութեան վերածուած գրական այդ սեռը, ինքնին շահեկան ու հրահանգիչ: Ու տակա՛ն ողորմելի վիճաբերներու շնորհիւ, որոնք շատ դիւրին բան մը կը կարծեն վիճաբանական գրուածք մը հրապարակ նետել:

Վիճաբանելու այս մարմաջէն բռնուած են թէ՛ հին եւ թէ՛ նոր գրողները, բայց ամէնէն աւելի հիներն են որ յատկանշական կը դառնան իրենց վիճաբանելու եղանակով, որուն երբեմն հետեւելու ջանք կ'ընեն նոր գրչակներէն ոմանք:

Ճիշդ այս կարգի վիճաբանողի մը հետ գործ ունինք հիմա, երբ կը պատասխանենք «Սուրհանդակ»ի մէջ հրատարակուած աղճատ գրութեան մը: Յօդուածագիրը, նախորդ սերունդին պատկանող մը, իր վիճաբանելու, դատելու եւ դատափետելու ձեւին մէջ կը յիշեցնէ մեր նախորդ լրագրութիւնը ու գրականութիւնը, ասկէ 30-40 տարի առաջ: Երեւակայեցէ՛ք գրող մը որ չի քաշուիր ամենէն ազեղ, անճոռնի բացատրութիւններ գործածելու հանրային բնոյթ ունեցող վիճաբանութեան մը մէջ: Այդ բրտօրայ գրողը կը կարծէ թէ ամէն իրաւունք վաստկած կ'ըլլայ, երբ անպատշաճ ու կոպիտ բառերով կ'արտակէ դիմացինը: Չէ՞ մի որ այդպէս կ'ընէին հին

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ԲԻԷՐ ՄԱԷԼ

ՆՕՏԱՐԻՆ ԴՂԵԱԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՑԱՂԹԱԿԱՆ ՍԷՐԸ

Բ.

ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ

—Պարո՛ն, մի՛ մեկնիք ըսաւ կոմսուհին կտրուկ շեշտով մը: Ի՛նչ պատահելիքը չեմ գիտեր, բայց թերեւս պէտք ունենամ այն օրինական սիրոյն, զոր ի վեր կը հանէիք քիչ մը առաջ:

Տիկին տը Բէրհուարն չկրցաւ աւելի բան մը զրուցել: Պրիւլէ սրահէն ներս կը մտնէր շաւարտ, երբ աչքին զարկաւ երրորդի մը ներկայութիւնը, մանաւանդ որ այդ երրորդն էր Հանրի Կիւյոն:

Նօտարը գիտէր որ բաղդը դէչի դարձած էր: Ընկերներն ալ մտատանջութիւն կը պատճառէին, անոնց դժնդակ հանգամանքին պատճառաւ: Ուստի բաւական ձախաւերութեամբ բարեւեց երկու կիները ու ձեռքը երկարեց Հանրիի, որ զայն անշուք ու կախ պահեց ազդրերուն երկայնքը, սառուցիկ անտարբերութիւն մը ձեւացնելով: Պրիւլէի դայնը նետեց այս կանխամտածուած նախատինքին հանդէպ:

Սրահին մէջ գտնուող երեք անձերէն եւ ո՛չ մէկը չէր բացած բերանը, գլխի հակումով մը պատասխանելով այցելուին հանդիսական բարեւին:

Նօտարին համար դժուար եղաւ բացատրել իր այցելութեան շարժառիթը: Այդ արհամարհոտ ընդունելութենէն ինքզինքը նեղուած կը զգար յօյանապէս, ուստի դժուարաւ կրցաւ գտնել պէտք եղած բառերը, խօսքի սկզբնաւորութիւն մը կատարելու համար:

— Տիկին կոմսուհի, կը ցաւիմ որ այս պահուն ձեզ անհանգիստ ընելու կուգամ: Բայց այս այցելութիւնը անտեղի մը չէ, քանի որ այդ մասին խօսած եմ ձեզի ուղղած նամակներուս մէջ:

Ժխտական շարժում մը, տիկին տը Բէրհուարնի կողմէ արտայայտուած, մեծ զարմացում պատճառեց տիկին տը Բէրհուարնի: Սկսաւ բռուն լեզու գործածել:

—Տիկին, շատ տրամադիր եմ սխալանքներու եւ թղթատարական անհոգութեանց հաւատ ընծայելու, բայց ներկայ պարագային մէջ յանցանքը նամակատան վրայ է ձգելու չէ: Չորս հատ նամակ ստացած եմ, երբ պատասխան իմ նամակներուս, ինչ որ իրաւունք կուտայ ինծի խորհելու թէ անգիտացած էք նամակներուս բովանդակութեան:

Տիկին տը Բէրհուարնի դէմքն ալ իր կարգին դժգոհութիւն յայտնեց: Ցայտարար դիտեց նօտարն ու Իվօնը:

Այս վերջինը հասկցաւ որ բացատրութիւն մը տալու ատենը եկած էր, մօրը մտատանջութիւնը փարատելու համար: Նոյն իսկ զղջաց որ մինչեւ այն ատեն մօրը բան մը չէր ըսած նօտարին զրկած նամակներուն վրայ:

—Պարո՛ն, թերեւս աւելի լաւ պիտի ընէիք ձեր նամակներուն պարունակութիւնը անձամբ բացատրելով մօրս, ըսաւ Իվօն, խօսքը ուղղելով նօտարին: Մնաց որ, այնչափ կարեւոր բաներ չէին անոնք:

Ինչ հարկ մօրս միտքը վրդովել, որ հազիւ թէ քիչ մը հանդարտած էր կենսական գործերու առժամեայ դադարումին շնորհիւ:

—Օրիորդ, իրաւունք չունիք այդ խօսքը ընելու, ըսաւ նօտարը կծու շեշտով մը: Ասանկ ծանրակշիռ խնդիրներու մէջ ամէն ինչ կարեւոր է: Կը հասկնամ որ ձերինին պէս բարձր հոգիներ ազնուապետական արհամարհանք մը ունենան դրամական ճղճիմ գործերու նկատմամբ, երբ իրենց անձնական շահուն վրայ կը դառնայ խնդիրը, բայց այդ անշահախնդրութիւնը չեմ կրնար ըմբռնել, երբ ուրիշին օրինաւոր շահերուն շուրջը կը դառնայ խնդիրը: Այս վերջինն ալ մեր պարագան է:

Օրիորդ տը Բէրհուարն կաս-կարմիր եղած էր, մինչ Կիւյոն շարժում մը ըրած էր, գահճիկ մարդուն վրայ նետուելու համար գրեթէ:

Ընդհակառակը, կոմսուհին շատ ալ դժգունած էր: Սակայն ինքզինքը զսպելով, թող չտուաւ որ Պրիւլէ աւելի առաջ երթայ:

—Ձեռնարկենք այն կէտին վրայ, զոր անհրաժեշտութիւն կ'արակէք: Այն ընթացքը զոր աղջիկս բռնած է իմ ու ձեր նկատմամբ, պատուաւոր է մարդկային էակի մը համար: Աղջկանս խորապէս երախտապարտ եմ այդ բանին համար: Բայց քանի որ գործի համար հոս եկած էք, հաճեցէք անմէջ բացատրութիւններ եւ ուսելորդաբանութիւններ զգուշանալ, մանաւանդ բարոյականի մասին, ուր ձեր անհրաժեշտութիւննիդ վիճելի է: Ուստի կարելի եղածին չափ համառօտ բառերով բացատրեցէք այցելութեան մը շարժառիթը զոր չեմ ուզեր երկարել:

Պրիւլէ հեգնական խանդաղութիւն մը ըրաւ: Իր դէմքերուն դէմ լրբօրէն մաքառելու նպատակով եկած ատեն՝ Պրիւլէ գիտէր որ բաւական գէշ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէր: Բայց յանդգնութեամբ սպառազինուած էր: Իր յոյսերուն փճացումը կատղեցուցած էր զինքը, ամէնէն գձուձ քինախնդրութիւնները ու զայրոյթները արթնցնելով իր մէջ: Անտարակոյս, եթէ Հանրի չըլլար, աղէկ մը լեզուին պիտի տար Պրիւլէ: Վատ հոգիներու յատուկ է նախատել այն մարդիկը, զորս իրենք թշուառութեան մատնած են:

Ուստի առանց երկար ու դարձուածքաւոր խօսքերու, տիկին տը Բէրհուարնի առաջարկին գոհացում տալու սկսաւ:

Բայց իր խօսքերը միամիտ գռեհկութեամբ մը տոգորուած էին քիչ մը: Ոչ նուազ շաղակրատութիւն մըն էին նաեւ այս վերջին խօսքերը, բաղդատմամբ քիչ մը առաջ ըսածներուն:

(Շարունակելի)

գրողներէն շատերը, ե՛րբ վիճաբանութեան բռնուէին իրարու հետ։ Ամենէն աղուոր յատուկները, փողոցային լեզուի ամենէն նկարագեղ բացատրութիւններով կը համեմէին իրենց գրութիւնները։

Բայց մեր ընդդիմախօսը կը մոռնայ թէ այդ ժամանակաշրջանը անցած է եւ թէ հիմա աւելի բարեկիրթ, չհայհոյաբար եւ անպատշաճ ոճով գրուած վիճաբանութիւնները միայն կը կարդացուին։

Ընդդիմախօսին եւ մեր միջեւ յարուցուած վիճաբանութեան նիւթը պարզենք։ Երկու շաբաթ առաջ յօդուած մը հրատարակելով այս էջերուն մէջ, Արմաշականները կը պաշտպանենք վերջերս եղած անտեղի յարձակումներուն դէմ, ի վեր հանելով Արմաշականներուն իրական արժանիքը։ Այս առթիւ փոքր ակնարկութիւն մըն ալ կ'ընենք հին դպրոցի մը նկատմամբ, ըսելով թէ անձկամիտ ու ծթած գաղափարներու տէր մարդիկ չեն կարող Դպրեվանքին տարբեր ուղղութիւն մը տալ։ Ու այս ակնարկութիւնը իր վրայ կ'առնէ մեր ընդդիմախօսը, որ յայտարարած էր թէ ի մօտոյ հրատարակութեան պիտի տայ Ընծայարանի ծրագիր մը, Դպրեվանքի հիմնական ծրագրէն տարբեր։ Մնաց որ, ամիս մը անցաւ եւ դեռ այդ կրթական ծրագիրը լոյս աշխարհ չէ եկած։

Ու մեր ընդդիմախօսին թոյլ ջիղերը թունդ ելած, կարգ մը բարբաջանքներ կը շարէ իրարու ետեւէ։ Մտքէն անցած ամէն խառնափնդոր գաղափար կը խզխզէ ճերմակ թուղթին վրայ՝ աղճատ, անհասկնալի եւ իրեն յատուկ ոճով մը, Ռուսահայ ու Պոլսոյ լեզուներու խառնուրդով մը, որ խնդուք միայն կը պատճառէ ընթերցողին։ Ի դէպ զուարճալի կողմը հոն է որ միեւնոյն հատուածին մէջ թէ՛ կը գրուատէ եւ թէ կը պարսաւէ Արմաշականները։ Ահաւասիկ նմոյշ մը, որ եզական խառնուրդ մըն է իրար հակասող խօսքերու.

«Արմաշական վարդապետները խօսք չկայ որ քաջառողջ, կայտառ ու գեղեցիկ երիտասարդներ են. եւ ես կարծում եմ որ, իրենց գլուխները կարելի եղածին չափ քրիստոնէութեան ուսմունքով ու գիտութեամբ մթերուած են։ Նմանապէս կարծում եմ որ, հոգւով ու սրտով էլ բուն հայ կղերականներ են։ Սակայն պէտք է ասել որ անկեղծօրէն իրենք ո՛ր քաղքէն որ են, իրենց ծննդավայրին մէջ, ինչ բնոյթով կրթութիւն որ առած են իրենց պատանեկութեանը, նոյնը մնացել է իրենց վրայ (յայտնի է որ մարդկանց հետ վարուելու կրթութեան մասին է խօսքը). իրենց կարգն ու սովորութիւնը, նոյնպէս ուսմունքն ու գիտութիւնը իրենց նախնական կրթութեան բնոյթը չեն բարեփոխել, այսինքն հոգեւորականացնել»։

Հա՛րկ կայ ծանրանալու այս հակասական տողերուն վրայ, որոնց իմաստը գրողն իսկ չի կրնար բացատրել։ Այսպէս մեր ընդդիմախօսին ամբողջ գրութեան մէջ իրար հակասող տողերու կը հանդիպինք շարունակ։

Բանի մը տող ալ մեր ընդդիմախօսը այնպէս հաւատացնել կ'ուզէ ընթերցողին թէ մենք Արմաշականներու թելադրութեամբ գրած ենք մեր նախորդ յօդուածը, պարզապէս անոնց գաղափարներուն թարգմանն ըլլալով, առանց համոզումի։ Ասիկա վերջ-բաց զրպարտութիւն մըն է, որովհետեւ Արմաշականներէն եւ ո՛չ մէկը մեզի դիմած ըլլալ է, պաշտպանողական մը մուրալու համար։ Փա՛ռք Աստուծոյ Արմաշականներուն ամէնքն ալ գրչի տէր եկեղեցականներ են ու կրնան ինքզինքնին պաշտպանել անիրաւ յարձակումներու դէմ. ուրիշներու օժանդակութեան պէտք չունին։ Զրի աշխատակցութեան սիրոյն համար ալ չենք պաշտպաներ Արմաշականները, որոնք սկիզբէն ի վեր սիրով աշխատակցած են մեր թերթին, առա՛նց աղմուկի եւ ռէքլամի։

Ինչպէս ըսած էինք մեր նախորդ յօդուածին մէջ, մենք կոյր պաշտպան մը չենք Արմաշականներուն, որոնցմէ մէկ քանիին տգեղ արարքները քանիցս հրապարակեցինք այս էջերուն մէջ, անխնայօրէն։ Բնական է որ երբ լրագրական վիճաբանութիւն մը կը բացուի, ամէն գրող կը փութայ իր կարծիքը յայտնել։ Ու մենք ալ նոյն բանը ըրինք, առանց թաքուն մտածումի ու Արմաշականներէ թելադրուելու, կրնաք ապահով ըլլալ այս մասին։

Բայց մեր ընդդիմախօսը մինչեւ վերջը կը պնդէ այդ կէտին վրայ եւ տեսէք ի՛նչ բարեկիրթ (՞) ոճով մը կ'աւարտէ յօդուածը.

«... Բայց ես, պարոն Պ-րկ, ճանչցայ քեզ այդ գրուածքովդ, որ քամի կուլ տալով ու քամի դուրս տուող գրողներէն ես, այսինքն՝ քեզ ալ ու նա իրենց խօսքին պարէկը պզուկ են արել, ես ուզածուն պէս հալ տալով, փչելով փքեցնելով, իրենց ուզած խօսքերն են խօսեցնում, քեզ նման ծուլածառայ մըտքով գեղեցիկ գաղափարներով որ սակաւ նման չըլլան ես տարիքի բերմամբ»։

Այս զաւեշտական տողերը կ'ապացուցանեն մեր ընդդիմախօսին մտային վիճակը։ Ուստի աւելորդ ձանձրութիւն մը պիտի ըլլար լրջօրէն նկատողութեան առնել զանոնք։

Գալով մեր գործածած «Պարիկ» կեղծանունին, մեր ընդդիմախօսը բանագրօրէն իմաստ մը կու տայ անոր երբ թէ բառարանին մէջ այդ բառին նշանակութիւն տրուած է եղեր «Դեւ, ճիւաղ չար ոգի կամ խաֆծ պառաւ»։ Մարդ ո՛րչափ կուրցած ըլլալու է ատելութեամբ որ բառերուն իմաստն իսկ խեղաթիւրէ։ Կ'երեւայ թէ հայելիին դիմացը գրած է։ Պարիկ երբեք գէշ իմաստ չունի, ընդհակառակը պաշտպան ոգի մը նկատուած է դիցաբանութեան մէջ։ Իր համանիշներն են «ըղձանույշ, դիցանույշ, յուշկապարիկ» եւն.։ Մենք ալ բառարանները պրպտեցինք, սակայն «չար ոգի»ի մը նշանակութիւնը միայն գտանք։ Հիմա ալ լեզուագէտ անձերու հարցուցինք. անոնք ալ նոյն կարծիքը յայտնեցին։ Գրող մը ո՛րքան յոռի ճաշակի տէր ըլլալու է, որպէս զի գէշ նշանակութիւն ունեցող կեղծանուն մը ընտրէ իրեն համար։

Բանի մը խօսք ալ այն խմբագրական ծանօթութեան համար, զոր թերթին մեծամիտ խմբագիրներէն մէկը, մեծ փութկոտութեամբ մը զետեղած էր մեր ընդդիմախօսին յօդուածին տակ։ Ի՛նչ պատասխանատուութիւն եւ արհամարհոտ ձեւեր։ Թէեւ աւելորդ է եղեր մեզի պէս գրչակի մը պատասխանել, բայց սկզբունքի կարեւոր խնդիր մը պարզուելուն համար, «վաղեմի հրապարակագիրը արժանաւոր դաս մը կու տայ» եղեր մեզի։ Զմոռնանք որ այդ խմբագրական ծանօթութիւնը գրող խմբագիրն է որ ծիրդ երկու ամիս պայքար մղեց մեզի դէմ, Ազգ. Հիւանդանոցի շէնքին նկատմամբ, անմէջ ու օդային խօսքերով լեցնելով իր թերթին առաջին էջը։ Այդ ծիծաղելի մեծամտութիւնն ու արհամարհանքը ձեզի պահեցէք, կամ եթէ կ'ուզէք իբր պաթօսն ու skifosk ապրանք քշեցէք ուրիշներու բայց ո՛չ այս տողերը գրողին։ Մի մոռնաք որ լաւ կը ճանչնանք զիրար։ Այսչափը շատ իսկ է ձեզի պէս մէկու մը համար։

ՊԱՐԻԿ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Շթոսէլ զօրավարին տեղեկագիրը. — Բորթ-Արթուրի զինուորական գործողութիւնները. — Ամրոցները. — Վերին հրամանատարութիւնը։

Բարիզ, 7 հոկտ. — Շթոսէլ զօրավարը ուրախութեամբ կը ծանուցանէ թէ իր քաջարի զինուորները ետ մղեր են Ճապոններուն կողմէ սեպտ. 19էն 23 Բարձր Լեռան դէմ կատարուած յարձակումները։ Բարձր լեռը, ռուսերէն Վիսոքայա, հարաւօրէն մասը կը կազմէ շղթային այն բլուրներուն որոնց չինական քարտէսներուն մէջ Անծէ-Զան անունը տրուած է։ Այդ շղթաներուն բլուրներէն մէկին բարձրութիւնը մինչեւ երկու հարիւր ասուր մեթրի կը հասնի։ Առերկա ամէնէն բարձր կէտն է Բորթ-Արթուր շրջապատող լեռներուն։ Ճապոնները եթէ անոր տիրանան, պաշտպանութեան երկրորդ գիծին բանալին պիտի ունենան իրենց ձեռքը, այն գիծին զոր կը կազմեն արեւմուտքէն Բօ-Լաւ-Զանի բլուրները եւ ամբողջութիւն այն բարձունքներուն որոնք Զա-Միաոյեն կը տարածուին մինչեւ Սպիտակ-Գայլի բլուրը (Հուայթ-Ուոլֆ-Հիլ)։ Ճապոններուն թնդանօթները եթէ Բարձր Լերան վրայ հանուին, պիտի տիրեն պաշտպանութեան երկրորդ գիծին որ կ'երթայ մինչեւ Զօ-Պա-Զօ [illegible]։ Ուստի դիւրին է ըմբռնել թէ Ճապոնները ո՛րքան կարեւորութիւն կու տան այդ բլուրին գրաւմանը. նաեւ ա՛նոր տիրանալու նպատակով եղած զոհողութիւնները։ Շթոսէլ զօրավարին հեռագրէն ասոր կը հետեւի թէ Ճապոնները սեպտ. 23ին ձեռք անցուցած էին այդ բլուրը, սակայն Ռուսերուն կողմէ կատարուած յարձակմամբ մը Ճապոնները դուրս նետուեր են այն պատնէշներէն, ուր այնքան բազմաթիւ չէին։ Հեռագիրը չըսեր թէ Ռուսերը նորէն գրաւած ըլլան Բարձր Լեռը, վասն զի հաւանական կ'երեւայ թէ Ճապոններուն կրակը արգելք եղած է Ռուսերուն։ Շթոսէլ զօրավարը կը ծանուցանէ թէ Ճապոնները աստիճանաբար հետզհետէ կը մօտենան։ Շթոսէլ զօրավարին տեղեկագիրը սեպտ. 23էն անդին չանցնիր։ Ներելի է մտածել թէ անկէ ի վեր ճապոնական բանակը յաջողած է աւելի զօրաւոր կերպով հաստատուիլ նոյն տեղը։ Արդարեւ Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն Տէյլի Թելէկրաֆի թէ Ճապոնները յուսահատ ճիգեր կ'ընեն խոշոր թնդանօթներ հանելու Իցա-Զանի դէմ, ռուսական ամրոցներուն մահաբեր կրակին տակ։ Իցա-Զան կամ Իշու-Զան ընդհանուր անունն է այն բարձունքներուն որո՛նք կը գտնուին Կօթօղին եւ Զօ-Պան-Զայի միջեւ։ Ուրեմն անհաւանականութիւն մը չկայ ենթադրելու թէ Ճապոնները գրաւած ըլլան Բարձր Լեռը եւ զայն ի վիճակի դնեն յաւելեալ պայմաններուն մէջ ռմբակոծելու Բորթ-Արթուրի պաշտպանութեան երրորդ գիծը, որուն ամէնէն բարձր մասը 170 մեթրը չանցնիր։ Բարձր Լերան վրայ հանուած թնդանօթները պիտի տիրեն նաեւ Բորթ-Արթուրի նաւահանգիստին եւ պիտի կրնան մեծ վնասներ հասցնել հոն գտնուող ռուսական մարտանաւերուն։ Հաւանօրէն այդ պարագայէն առաջ եկած է այն զրոյցը թէ նոյն նաւերը ելք մը փորձած են։ Թոքիոյէն անգլիական լրագիրներուն ուղղուած հոկտ. 5 թուական հեռագիր մը կը հաղորդէ այդ զրոյցը։ Հարկ է դիտել թէ մանրամասնութիւն մը չի տար եւ թէ լուրը մինչեւ հիմա չհաստատուեցաւ։ (Թան)

—Մաթէն հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Բեդերսպուրկի իր թղթակիցէն — «Այսօր տեսակցեցայ Վիրէնիւս ծովակալին հետ. հաստատեց երէկ հաղորդած լուրերուս ճշդութիւնը, յարելով որ պէտք չէ հաւատ ընծայել այն զգայացունց լուրերուն թէ Ռուսիոյ ծովային նախարարութեան եւ Պալթիկի նաւատորմին հրամանատարութեանը մասին փոփոխութիւններ պիտի ըլլան։ Ռոժեսթվէնսքի ծովակալն է նոյն նաւատորմին հրամանատարը։ Այսօր պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ Օրլով զօրավարը, որ Լիաօ-Եանկի մէջ հետեւակներու 54րդ զօրաբաժինն կը հրամայէր, պաշտօնէ դադրած է։ Պատիւ ունեցայ նաեւ տեսակցելու Սէուլի ֆրանսական դեսպան Ֆոնթենէ կոմսին հետ, բայց Քորէայի եւ Մանչուրիոյ մասին բան մը չըսաւ, ոչ ալ իր ականատես եղած դէպքերու մասին, վասն զի դիւանագէտի իր հանգամանքը եւ մանաւանդ Նիքոլա կայսեր կողմէ ընդունուելու պարագան կը հարկադրեն զինքը լուռ մնալ»։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Զրոյցներ Չէ Ֆուի մէջ. — Ռուս մարտանաւեր. — Մանչուրիոյ ընդհանուր հրամանատարութիւնը. — Պաշարումը. — Զինուորական օդապարիկներ. — Զանազան լուրեր։

Բարիզ, 7 սեպտ. — Բեդերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն Մաթէնի. — «Կը հաստատուի այն լուրը թէ վերջնական կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ, որով երեք բանակներուն հրամանատարութիւնը պիտի կեդրոնացուի սպարապետի մը ձեռքին մէջ եւ թէ ատիկա Քուրոբաթքին զօրավարէն զատ ուրիշ մէկը պիտի չըլլայ։ Այդ մասին թէեւ մինչեւ հիմա պաշտօնական աղբիւրէ գրկոյց մը չտրուեցաւ, սակայն իրողութիւնը քիչ ատենէն պիտի կատարուի։ Պատերազմի դաշտին վրայ՝ Մուքտէնի շուրջը միշտ յառաջապահի անկարեւոր ընդհարումներ կը պատահին. ամէնէն կարեւոր լուրը այն է թէ զանազան ամրութիւններ աւելի՛ շինուած են շուտով, ինչ որ ցոյց կու տայ թէ Քուրոբաթքին զօրավարը կը յուսայ ո՛չ միայն ճակատամարտ մը մղել Մուքտէնի շուրջը, այլ մտադիր է հոն ձմեռել, Ճապոններուն ընդհանուր ճիգերը ետ մղելէ յետոյ։ Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտին մէջ այնպէս կը նկատուի թէ մեծ ճակատամարտը երկու շաբաթէն առաջ տեղի պիտի չունենայ։ Չէ-Ֆուէն առնուած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ մեծ փոթորիկ մը ծանր վնասներ պատճառեր է ճապոնական նաւերուն։ Նաւահանգիստ մտնող երեք թորփիլանաւեր հովին սաստկութենէն իջեր քարերու վրայ իյնալով ամէնքն ալ վնասուեր են։ Հինգ օր առաջ հեռագրեցի թէ Բորթ-Արթուրի ռուսական նաւատորմին հրաման պիտի տրուի դուրս ելլել՝ Թոկօ ծովակալին նաւատորմին հետ կռուելու եւ կարելի եղած վնասը հասցնելու անոր։ Այսօր մասնաւոր հեռագրով իմացանք թէ Վիրէն ծովակալը փորձեր է այդ գերագոյն միջոցը, սակայն պաշտօնապէս չհաստատուեցաւ այդ տեղեկութիւնը»։

Թոքիօ — Բորթ-Արթուրը պաշարող ճապոնական նաւատորմը բռնեց նաւակ մը, պաշար բեռցած, որ Բորթ-Արթուր մտնել կ'աշխատէր։ Նաւաստիներուն յայտարարութիւնը եւ նաւակին մէջ գտնուած ապացոյցները ցոյց կու տան թէ ուտեստ նաւակներու խումբ մը կայ որ Քրն-Չէուի մօտերէն ճամբայ պիտի ելլէ, Բորթ-Արթուրի պաշարման գիծը խզելու։ Հակառակ Ճապոններուն աչալուրջ հսկողութեան՝ շատ մը նաւակներ կը հասնին մինչեւ ռուսական գիծերը։ Թերակղզիին հարաւային կողմը կան ցամաք ելլելու շատ մը կէտեր, որոնց գիշերանց կը մօտենան նաւակները։ Ռուսական թնդանօթները եւ թորփիլները կը պաշտպանեն զանոնք՝ ճապոնական մարտանաւերուն դէմ։ Կը կարծուի թէ ռազմամթերքներ ալ տարուած ըլլան Բորթ-Արթուր, բայց մինչեւ հիմա բռնուած հարիւրաւոր նաւակներու մէջ այդ տեսակ բան մը չէ գտնուած։

Խարպին. — Մինչեւ հիմա առնուած լուրերու նայելով, սեպտ. 19էն 27 Ճապոններուն կողմէ Բորթ-Արթուրի դէմ կատարուած բոլոր յարձակումները ետ մղուած են։ Ռուսերը քանի մը յառաջացեալ դիրքեր միայն թողած են, որոնք աւերակ կոյտեր են միայն եւ Ճապոններուն կողմէ ալ չեն կրնար գրաւուիլ, վասն զի միւս դիրքերուն կրակին են թիրախ միշտ։ Օգոստոս ամսուան ճակատամարտներուն ականատես եղողները կ'ըսեն թէ կռիւները շատ կատաղի եղած են երկու կողմէն ալ։ Յարձակման մը պահուն ճապոնական 9 րդ զօրաբաժինը գրեթէ ամբողջովին փճացեր է։ Դիակները խոշոր կոյտեր կը կազմէին. վիրաւորներն ալ չկրնալով փախչիլ, եղած ակօսներուն մէջ կը մեռնէին։ Ճապոնական բանակն իսկ հիացած է՝ Բորթ-Արթուրի ռուս պահակազօրքերուն արիութեանը վրայ։ Շթոսէլ զօրավարը հոգին է այդ պաշտպանութեան։ Իրեն տեղակալներն են Ֆանարաթէնքօ եւ Ֆոք զօրավարները։ Սմիրնով զօրավարը ամրութեանց աշխատութիւնները վարելու առթիւ հրաշքներ կը գործէ։ Ռուս զինուորներուն բարոյական վիճակը լաւ է. այդ պատճառով է որ Բորթ-Արթուր անառիկ կը հանդիսանայ։ Երբ 7-րդ զօրաբաժինը, Ֆոք զօրավարին հրամանատարութեանը տակ, Գայլի բլուրը թողելէ ետքը, բերդ դարձաւ, Շթոսէլ զօրավարը այդ զօրաբաժինին անցք մը կատարել տալու թշնամիին կրակին տակ Գայլի բլուրը, Վէսպերի հրամանատարութեամբ, երկու ամիս դիմադրեց։ Բորթ-Արթուր պէտք եղածին չափ ուտելիք ունի։ Ռուս պահակազօրքը համոզուած է որ դեռ երկար ատեն պիտի կրնայ դիմադրել։ Անկասկած կացութեան մը մասին հաղորդուած տեղեկութիւնները ճապոնական աղբիւր են եւ բոլորովին անհիմն։

—Փետրուարի սկիզբները Բորթ-Արթուր ղրկուեցաւ Լավրով տեղակալը՝ տեղւոյն նաւային օդանաւորդութեան ճիւղին իբրեւ պետ. սակայն օդապարիկները ժամանակին ղրկուած չըլլալով Լավրով տեղակալը ստիպուեցաւ ինք շինել օդապարիկ մը։ Քաղաքին մէջ գտնուած բոլոր մետաքսները գնելով օդապարիկ մը շինեց. ուրիշ մըն ալ անկողինի սաւաններով շինուեցաւ։ Տեղակալը քանի մը անգամ վերելքներ կատարեց այդ օդապարիկներով։ Օդապարիկներու արտաքին մասին համար մասնաւոր ջնարակի տեղ կանեփի եփած իւղ գործածուեցաւ. «ասիտ սիւլֆիւրիք»ի եւ երկաթի միջոցաւ ջրածին կազ ձեռք բերուեցաւ օդապարիկներու համար։

Չէ-Ֆու. — Երէկ առտու ժամ Չուկէին յայտնի եղաւ թէ նաւային կարեւոր ճակատամարտ մը կը կատարուի Չէ-Ֆուի բացերը։ Խոշոր թնդանօթներու ձայներ կը լսուէին, նաեւ ելեկտրական լուսարձակներու լոյսերը կը տեսնուէին որոնք հորիզոնին վրայ խուզարկութիւն կը կատարէին։ Հաւանական է որ Բորթ-Արթուրի նաւատորմիղը ելք մը կատարած եւ Չէ-Ֆու հասնելու համար աշխատած ատեն ճապոնական նաւատորմին հանդիպած է։

—Անգլիական Չենան շոգենաւը Չէ-Ֆու ժամանեց Թաքուէն։ Նաւապետը ըսաւ թէ երէկ գիշեր ժամ 8ին մօտ երբ Միաո-Թաօ կղզիին արեւմտեան կողմէն 60 մղոն հեռու կը գտնուէր, ճապոնական Ռումա յածանաւը ռումբ մը արձակեր է իր նաւուն վրայ, առանց վնասելու անոր։ Յետոյ շոգենաւ մտեր է ճապոնական սպայ մը, ըսելով որ առանց ռումբի երկու թնդանօթ արձակուած էր նախապէս։ Անգլիացի նաւապետը կ'ըսէ թէ չէր լսած։

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ռազմագիտական կռիւ մը. — Վլատիվոսթոք. — Ալեքսիէվ ծովակալին մէկ հրամանագիրը — Ճապոնները Մոնկոլիոյ մէջ։

Բեդերսպուրկ, 7 հոկտ. — (Նիւ-Եորք Հէրըլտի թղթակիցէն) Մանչուրիոյ մէջ հիմա ռազմագիտական խիստ շահեկան պայքար մը կը կատարուի։ Ռուսերը կը փորձեն հարկադրել Ճապոնները որ ճակատամարտ կատարեն Հուն-Հօյի վրայ, ուր Քուրոբաթքինի զինուորները պաշտպանութեան բնական գիծ մը պիտի գտնեն։ Միւս կողմէ Ճապոնները կ'աշխատին բաւականաչափ զօրաբանակ մը համախմբել լեռներու շուրջը եւ կիրճերու մէջտեղը, որպէս զի կարենան ետ մղել Ռուսերը մինչեւ Թիէ-Լինկ, որուն դիրքը շատ նըպաստաւոր է Ճապոններուն համար։ Սին-Մին-Թինկ պաշտօն, ուր բազմաթիւ Թունկուզներ արշաւած են, անանցանելի է Ռուսերուն համար, որով պարէնաւորման աղբիւր մը կը զրկուին։ Վէլինքօ զօրավարը, որ Բորթ-Արթուրի եւ Մանչուրիոյ մեծ մասին ամրութիւնները շինած է, տեսակցութեան մը պահուն կ'ըսէ թէ ռուսական բանակին նոր մէկ նահանջը դէպ ի Թիէ-Լինկ անհաւանական կ'երեւայ իրեն, վասն զի համախմբումները շուտով կը կատարուին եւ օգնական զինուորները կանոնաւորապէս կը ժամանեն։ Զօրավարը կը յարէ թէ խիստ մօտաւոր ապագայի մը մէջ ռուսական բանակը յարձակողականի պիտի ձեռնարկէ ամբողջ գիծին վրայ։ Վէլինքօ զօրավարը կ'ըսէ թէ Բորթ-Արթուրի մէջ ջուրի ճամբաներու կորուստը ծանր ձախողուած մըն է։

Լոնտոն. — Բեդերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն Ռոյթէրի. — Ալեքսիէվ ծովակալին կողմէ Վլատիվոսթոքի պահակազօրքերուն ուղղուած հրամանագիր մը կ'ըսէ թէ պատերազմի սկիզբէն ի վեր բերդին պաշտպանութիւնը ամրացնելու համար կատարուած աշխատութիւնները աւարտած են եւ թէ ամբողջ պահակազօրքը անխոնջ կերպով մը կատարած է այդ աշխատութիւնները։ Եթէ նկատողութեան առնուի այն պարագան թէ այդ աշխատութիւնները կլիմայական գէշ պայմաններու տակ կատարուած են, ասոնց յաջող աւարտումը ցոյց կու տայ գործադրողներուն բացարձակ անձնուիրութիւնը։ Ծովակալը հաստատելով Վլատիվոսթոքի պահակազօրքերուն գոհացուցիչ վիճակը, երախտագիտութիւն կը յայտնէ Ամուրի զինուորական շրջանակին հրամանատար Լինիէվիչ զօրավարին. նաեւ շնորհակալութիւն Վլատիվոսթոքի բերդին հրամանատարին, բոլոր սպաներուն, ենթասպաներուն եւ զինուորներուն, որոնք աշխատած են պաշտպանութեան յառաջ ամրացներուն շինութեանը։

Մուքտէն. — Մոնկոլիոյ հողին մէջ եւ Մուքտէնի արեւելեան կողմը սահմանի գլուխին մօտ Ճապոնները երկու կողմնակալութիւն ըրին. — Ա. Բանի մը հազար հոգինոց Թունկուզներու խումբեր, ճապոնական հրամանատարներով, նպատակ ունենալով քանդել երկաթուղին։ Բ. Եօթանասունէն երեք հարիւր հոգինոց խումբեր կը կեցնեն ռուսական փոխադրական խումբերը որոնք կ'ուզեն պաշար եւ ձիեր տանիլ դէպ ի արեւելք։ Նոյն խումբերը նաեւ կը պաշտպանեն այն փոխադրական խումբերը որոնք պաշար կը տանին ճապոնական բանակը։ Այդ խումբերուն մէջ հարիւր քսան Թունկուզի հետ կայ քսանհինգ Ճապոն։ Այդ կողմնակալութիւնը ոչ միայն Ռուսերուն կանոնաւոր պարէնաւորմանը արգելք կ'ըլլայ, այլ նաեւ կը հարկադրուին օգնութիւն ղրկել սահմանագլուխը, ինչ որ Ճապոններուն ուզածն է։ Այդ պարագայութիւնը, սակայն, չի կրնար գործադրուիլ, վասն զի Չինաստանի հանդէպ չէզոքութեան բռնաբարում մը պիտի նկատուի։

ՎԷԼԻՆՔՕ ԶՕՐԱՎԱՐԸ

Շահեկան յայտարարութիւններ. — Ճապոնական բանակը — Զանազան ճակատամարտներ — Նահանջը. — Բորթ-Արթուր։

Բեդերսպուրկ, 7 հոկտ. — Վէլինքօ զօրավարը, (որուն յայտարարութեանց վրայ քիչ մը վերը խօսուած է) Մոսկուայի մէջ լրագրական թղթակիցներու հետ տեսակցած պահուն ըսաւ. — «Ռուսիոյ մէջ իրաւունք չունին յուսահատ ըլլալ, վասն զի ռուսական բանակը կը պահէ իր կատարեալ կորովը եւ Ճապոններուն կը զարնէ նահանջելով, մինչդեռ Ռուսիոյ մէջ պարզ ժողովուրդը իրականութիւնը չգիտնալով կը դատէ կացութիւնը, ենթադրութիւններու վրայ հիմնուելով եւ յուսավրիպութեան տպաւորութեանց ենթարկուելով։ Զինուորական դիւրին պտոյտ մը կը սպասուէր, քան թէ մաքառում մը երիտասարդ, քաջարի եւ կարգապահ թըշնամիի մը հետ։ Քուրոբաթքին զօրավարը, որուն ծանօթ էր իրողութիւնը, ձախողումը նախատեսած եւ համբերութիւն քարոզած էր։ Ճապոնները, յանկարծակիի բերելով Ռուսիան, օգտուեցան անոր զինուորական թիւի նուազութենէն, ստիպելով զայն անհաւասար պայքար մը մղելու, զոր, սակայն, փայլուն կերպով կը կատարէ, մեծ կորուստներ պատճառելով թշնամիին, պարագաներու անհրաժեշտ դարձուցած նահանջներու պահուն։ Լիաօ-Եանկ այնքան հզօր կերպով ամրացած էր որ Քուրոբաթքին զօրավարը բաւական համարեց փոքրաթիւ զօրախումբեր թողուլ հոն, ամրոցները պաշտպանելու, եւ իր ամբողջ բանակը վարեց Քուրոքի զօրավարին դէմ։ Ամրոցներուն պաշտպանութիւնը արդարացուց ռուս հրամանատարին յոյսերը, վասն զի թշնամին անհագին կորուստներով միայն կրցաւ տիրել անոնց։ Քուրոբաթքինի յաղթանակը արդէն ապահովուած կ'երեւար, երբ զօրաբաժինի մը կազմալուծուելու պարագան դիպուածական կերպով ի դերեւ հանեց անոր ծրագիրները եւ ստիպեց զայն նահանջելու։ Այդ նահանջը այնքան ճարտարութեամբ կատարուեցաւ որ ռուս զօրավարը շատ քիչ կորուստ ունեցաւ։ Ռուս բանակին հիմակուան ռազմագիտական դիրքը ազնիւ է։ Օգնութիւնները հետզհետէ կը հասնին։ Յարձակողականը մօտերս կարելի պիտի ըլլայ, կարգաւորեալ զինուորներով, որոնց կը հրամայէ անդրդուելի կամքով օժտուած պետ մը։ Մօտալուտ է այն վայրկեանը, ուր պատերազմիկներուն դերերը պիտի փոխուին։ Դէպ ի Թիէ-Լինկ նահանջ մը հաւանական չէ, թէեւ կրնայ ըլլալ որ պարագաները անհրաժեշտ ընծայեն։ Մուքտէն անկասկած դիրք մըն է Ռուսերուն համար՝ ռազմագիտական տեսակէտով, բայց Հուն-Հօ գետակը շատ կարեւոր է, վասն զի անով կարելի է պաշտպանութեան ընդունելի գիծ մը կազմել։ Մանչուրիոյ մէջ ձմեռը ձիւն չի տեղար, որով լաւ ճամբաներ պիտի նպաստաւորեն Ռուսերը։ Ճապոն իր պակսած զինուորներուն տեղ կը դնէ գէշ կազմուած զինուորներ, որով Ռուսիոյէն ղրկուած զօրքերէն աւելի գերազանց բանակ մը պիտի չկրնայ հանել Ռուսերուն դէմ։ Բորթ-Արթուրի ամրութիւնները խիստ շատ հաստատուն են, ուր կացութիւնը տագնապալից է պահակազօրքերուն համար, բայց ոչ թէ բերդին համար որ մինչեւ վերջը պիտի դիմադրէ, որքան ատեն մը պաքսիմատ ու փամփուշտ մնայ։ Երբ Բորթ-Արթուրի նաւատորմն ալ մեկնի, պաշարուածներուն վիճակը պիտի չծանրանայ, վասն զի թշնամին պիտի չկրնայ ամրացին մօտենալ։ Ռուս ժողովուրդը պէտք է հանդարտ մնայ ու վըստահութիւն ունենայ, որովհետեւ անոր սրտաբեկութիւնը յոռի ազդեցութիւն մը պիտի գործէ բանակին վրայ»։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 10 հոկտ. — Նիւ-Զուանկէն կը հեռագրեն թէ Ճապոնները ուժգին կերպով կը կատարեն Բորթ-Արթուրի դէմ յարձակումները։

ՊԵՐԼԻՆ. — Մուքտէնէն առնուած լուրերու նայելով, Քուրոբաթքին զօրավարը որ բազմաթիւ նոր զինուորներ ստացած է, տեղեկութիւն առնելով որ Ճապոնները պէտք եղածին չափ զինուոր չունին, յարձակողականի պիտի ձեռնարկէ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Բեդերսպուրկէն կը ծանուցանեն թէ Քուրոբաթքին զօրավարը հոկտ. 2ին յայտարարութիւն մը ուղղեր է Մանչուրիոյ բանակին։ Այդ յայտարարութեան մէջ ռուս սպարապետը կ'ըսէ թէ Ճապոնները թիւի կողմէ գերակշիռ ըլլալով, մինչեւ հիմա կրցան իրենց ուզածին պէս ընտրել յարձակման ժամանակը եւ տեղը. բայց հիմա այս ամէնը փոխուած է եւ հասած է ժամը, որ Ռուսերը թշնամիին վրայ քալեն։ Ռուսերը այժմ բաւական զօրաւոր են թշնամիին վրայ յարձակելու եւ զայն իրենց ուզած կողմը քշելու համար։ Սակայն եւ այնպէս պէտք չէ մոռնալ թէ այնչափ քաջ եւ զօրաւոր թշնամի մը նուաճելու համար, անհրաժեշտ է որ ամէն մարդ, ամէնէն բարձրէն մինչեւ ամէնէն խոնարհը, անյողդողդ հաստատամտութիւն ցուցնէ իր պարտականութեանց կատարման մէջ։ Ռուսերը պէտք է յիշեն թէ իրենց նուիրական պարտքն է ազատել Բորթ-Արթուրի իրենց եղբայրները, եւ թէ Ռուսիոյ անունը, պատիւն եւ փառքին պաշտպանութիւնը իրենց ձեռքն է։

ԲԱՐԻԶ — Քուրոբաթքին զօրավարին յայտարարութիւնը ֆրանսական զինուորական շրջանակներուն մէջ բացայայտ նշան մը կը համարուի թէ ռուս սպարապետը քիչ ատենէն ուժգին յարձակողականի մը պիտի սկսի։

ԼՈՆՏՈՆ. — Թօքիոյի թերթերը կը ներբողեն Բորթ-Արթուրը պաշտպանող զինուորներուն դիւցազնական ընդդիմութիւնը, որ ցարդ ի դերեւ հանեց Ճապոններուն ճիգերն ու յոյսերը. բայց անխախտ կը մնան իրենց համոզումին մէջ թէ ամիս մը չանցած պիտի գրաւեն Բորթ-Արթուրը։

ԲԱՐԻԶ. — Այս առտու բուռն թընդանօթաձգութիւն մը լսուեցաւ Մուքտէնի հարաւ-կողմը։ Կը ծանուցուի թէ Ռուսերը յարձակողականի սկսելով, Ճապոնները պարտութեան մատներ են Շօքէյի, Եէնթայի եւ Բէնիթոծայի մէջ։

— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Պալթիկի նաւատորմին մեկնումը վերջնապէս որոշուած է հոկտ. 16ին։

— Խարպինի մէջ ձիւն կը տեղայ։

— Բեդերսպուրկէն կը ծանուցանեն թէ ծովակալ Ալեքսիէվ, որ Ռուսիա կանչուած է, ա՛լ Մանչուրիա պիտի չդառնայ։

Պ. ՉԷՄՊՐԼԷՆԻ ՃԱՌԸ

Կարեւոր ճառ մը մաքսային քաղաքականութեան վրայ. — Դառն յուսախաբութիւն. — Պ. Չէմպրլէնի հաշտարար լեզուն. — Գաղթավայրերը. — Համաժողովի մը գաղափարը։

Լոնտոն 7 հոկտ. — Պ. Չէմպըլէն, երէկ, կարեւոր ճառ մը արտասանեց մաքսային քաղաքականութեան վրայ՝ Լիւթոնի մէջ, որուն գլխաւոր ճարտարարուեստն է յարդէ գլխարկներու շինութիւնը։ Մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին այս առթիւ։ Պ. Չէմպըլէն խօսեցաւ յատկապէս կառուցուած շէնքի մը մէջ, որուն համար 100,000 ֆրանք ծախսուած է։ Բանախօսը իր նախորդ ճառին մէջ առաջ բերած մէկ քանի փաստերը կրկնեց այս անգամ։ Պ. Պալֆուրի պէս մերժեց մաքսապաշտութեան [illegible] գաղափարը, այնպէս ինչպէս կ'ըմբռնուէր յիսուն տարի առաջ։ Ցորենին վրայ երկու շիլին մաքս դնելու առաջարկը նորէն ջատագովեց եւ ջանաց ապացուցանել թէ կարգ մը ապրանքներու վրայ դրուելիք մաքսը օտար ներածողներուն պիտի վճարէր, մինչ Անգլիոյ գործաւոր եւ հողագործ դասակարգերը պիտի օգտուէին։ Պ. Չէմպըլէն յարեց.

«Կրնայ ճշմարտանմանութենէ հեռու թուիլ որ Պ. Պալֆուրի պէս պետական մարդ մը հաւատ ընծայէ մաքսեր դնելու կարելիութեան, որպէս զի մաքսային անպատեհ սակացոյցներու դէմ մաքառի առանց բարձրանալու ապրանքներուն գինը։ Բայց փորձառութիւնը ապացուցած է թէ ինչ որ եղած է արդէն՝ կրնայ ըլլալ նորէն։ Մեր ուզածը սա է որ մեր գործարանատէրերուն շահերը պաշտպանուին, եւ եթէ երբեք մեր գաղթավայրերը առաջարկներ կ'ընեն, բան մը զոր պիտի ընեն, այն ատեն ի՛նչ պիտի ըսեն Լորտ Ռէզպըրի եւ միւս ազատականները։ Չպիտի՞ ընդունին մինչեւ հիմա եղածը, երկրակալութեան միութիւնը ի գլուխ հանելու համար։ Փութկոտութեամբ կ'ընդունիմ համաժողովի մը առաջարկը եւ սա մէջ կը տեսնեմ պատմութեան որոշ նշանը։ Պ. Պալֆուր անհրաժեշտ կը դատէ նորէն կոչում ընել ընտրողներուն, սակերտական մաքսերու խնդրի մասին։ Երկրորդ անգամ ըլլալով ժողովրդային քուէարկութիւն ընելու պէտք չեմ տեսներ, որ երկու պաշտօն ունի։ Սակայն անոր կազմութիւնը տանելու կարեւոր քայլ մը պիտի ըլլայ»։

Այս բանախօսութիւնը մեծ յուսախաբութիւն մը առաջ բերաւ քաղաքական ակումբներուն մէջ, ուր կը սպասէին աւելի կորովի պատասխանի մը, Պ. Պալֆուրի տուած ուղղակի հարուածէն յետոյ։ Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ նախարարապետ Պ. Չէմպըլէն կ'ուզէ Պ. Պալֆուրի հետ կատարելապէս համաձայնած ըլլալու պատրանքը ընծայել։ Մաքսապաշտ քաղաքականութեան անժողովրդական կողմը մերժեց եւ երկրակալական գաղափարը ջատագովեց, որ հաճոյ կը թուի ամբոխին։ Նաեւ մեղմ լեզու մը գործածեց իր անհաշտ հակառակորդներուն նըկատմամբ, միեւնոյն ատեն գովաբանելով իր բազմաթիւ բարեկամները, որոնք կը վախնան թէ երեսփոխանական ընտրութեանց ատեն «հացը պիտի սղի» պոռալով ամբոխը։ Լրագիրները կը խորհին թէ Պ. Չէմպըլէնի նպատակն է պահպանողական կուսակցութեան վերակազմութիւնը ստանձնել։ Եթէ երբեք նախկին գաղութային նախարարը յաջողի, յարաբերութիւնները բոլորովին պիտի խզէ Պ. Պալֆուրի հետ։ Մէլպուրնէն եւ Օթթաւայէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ գաղթավայրերը եւ Հնդկաստանի գաղթային համաժողովի մը հրաւիրելու առաջարկը շատ ցուրտ ընդունելութիւն գտեր է։ Անգլիոյ գործաւորական կուսակցութիւնը կոչ մը ընելով Աւստրալիոյ գործաւորական կուսակցութեան, կը հրաւիրէ չընդունիլ մաքսապաշտութեան ներմուծումը Աւստրալիոյ մէջ։ Անգլիոյ գործաւորական կուսակցութեան պետերը կը յայտարարեն թէ Պ. Չէմպըլէնի մաքսային ծրագրին հիմը կազմող սկզբունքներու մաքերը մեծ թշուառութեան պիտի մատնեն Անգլիոյ գործաւորական դասակարգը։

ՀԵՐԷՐՕՆԵՐԸ

Զօրավար Թրօթայի հեռագիրը.—Գերմաններու յաջողութիւնը։—Գերմանիա նոր զօրք կը ղրկէ։

Պերլին, 7 Հոկտ.—Զօրավար Թրօթա, հոկտեմբեր 1 թուով կը հեռագրէ թէ Հերերօները խոյս տուեր են Էբաթոյէն, գերման զօրքերուն մերձեցումը լսելով սեպտեմբեր 28ին։ Ըմբոստներուն պետերէն մէկ քանին կը գտնուին հիւսիս-արեւմտեան կողմէն 18 քիլոմէթր հեռուն, անծանօթ վայր մը, ուր առատ ջուր կը գտնուի։ Գերման զօրքերը, կարճատեւ դիմադրութեան մը հանդիպելէն յետոյ, բազմաթիւ գալիներ բաներ ու մեծաքանակ արջառ գրաւեր են Օհամայի մօտ։ Սեպտեմբեր 30ին, գերման զօրքերը յառաջացեր են դէպի Էրինաթի-Օմաքո։ Գերիները կը յայտարարեն թէ Հերերօները ճարահատ են ու պետերը՝ անձնատուութեան ձայն։ Ըմբոստները ջուրի նեղութիւն կը քաշեն։ Էսթորֆ գնդապետը թշնամի խումբ մը կը հալածէ, որուն հետքը կորսնցուցած է աւազներուն մէջ։ Գերման զօրքերը ջրհորներ կը բանան եւ խոտի նեղութիւն չեն քաշեր։ Ըմբոստներ արեւմտեան կողմը կը քաշուին։

—Գերման կառավարութիւնը Եւրոպայէն 8000 հոգի պիտի ղրկէ Հարաւ-արեւմտեան Ափրիկէի գերման գաղթավայրը, Հերերօներուն ըմբոստութիւնը զսպելու համար վերջնապէս, որոնք Բասթարներուն դրացի են։ Երկու ցեղերը հաստատուած են Քալէնի մէջ, որ կը գտնուի գերման եւ բորթուկէզ գաղութներուն միջեւ։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Համաժողովին ցուած որոշումներ.—Պ. Ռուզվէլթ եւ նոր դեսպանախորհուրդի մը գումարումը։

Պոսթըն, 7 Հոկտ.—Խաղաղութեան միջազգային Համաժողովը քանի մը որոշումներ քուէարկեց երէկի նիստին մէջ, որոնցմով Ռուսիա եւ Ճափոն կը հրաւիրէ՝ վերջացնելու պատերազմը. նաեւ Լահէի պայմանագրութիւնը ստորագրող տէրութիւններէն խնդրել որ պատերազմիկ երկու տէրութեանց հաշտեցնելու հաշտութեան կարելիութիւնը։ Ամերիկեան անդամ մը առաջարկեց Լահէի դաշնադրութեան վերաքննութիւնը։ Համաժողովը Պերնի խաղաղութեան դիւանին յղեց Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ հաշտութեան խնդիրը Ալզաս-Լորէնի մասին։ Ինչպէս կը յիշուի, Ռուզվէլթ նախագահը նախաձեռնութիւն առնելու էր խաղաղութեան դեսպանախորհուրդը նորէն գումարել Լահէի մէջ։ Կէս-պաշտօնական քննութենէ մը յետոյ, նախագահը համոզուեր է թէ ատենը չէ եկած գումարելու այդ դեսպանախորհուրդը։ Ռուսա-ճափոնական պատերազմին աւարտելէն յետոյ ձեռք պիտի առնուի խնդիրը։ Եթէ երբեք Պ. Ռուզվէլթ նախագահ վերընտրուի, Ուաշինկթընի մէջ դեսպանախորհուրդ մը պիտի հրաւիրէ տէրութիւնները։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նաւային գաղտնիքներ ծախուած.—Տաւմի մը ներկայացումը։

Պերլին, 7 Հոկտ.—Քիլի մէջ կատարուած դատական քննութիւն մը երեւան հանեց թէ Պրունսվիք անուն զրահաւորին եւ Ճերմանիա նաւագործարանին մէջ շինուելու վրայ եղող նոր չոգենաւի մը յատակագիծները մէջտեղ չկան։ Կ՚ըսուի թէ Ճերմանիոյ գաղտնի դիւանին պետը 15 հազար ֆրանքի ծախեր է այդ յատակագիծները, որոնք կայսերական ծովային պաշտօնատան կը վերաբերին։ Ուրիշ տեղեկութեան մը նայելով, գերման նաւատորմին համար մեծ կարեւորութիւն ունեցող յատակագիծներ երկար ատենէ ի վեր կանոնաւորապէս կը հաղորդուին եղեր Անգլիոյ ծովային պաշտօնատան։

—Պերլինի մէջ արգիլուեցաւ ներկայացումը տաւմի մը, գործ Օսքար Պլումէնթալի։ Կ՚ըսուի թէ Պիզմարք իշխանին պաշտօնէութեան անցքերը ներկայացուած են [illegible] ակնարկութիւններով։ Տաւմը Համպուրկի մէջ պիտի ներկայացուի։

ԱՆԳԼԻԱ

Մանչեսթրրի տնտեսական վիճակը.—Սաստիկ փոթորիկ։

Լոնտոն, 7 Հոկտ.—Մանչէսթրրի ընդհանուր կացութիւնը շատ տագնապալից է։ Թաղապետական Խորհուրդը, իր երէկի գումարման մէջ, պետութեան օժանդակութիւնը խնդրած է, քաղաքը անկարող ըլլալով աշխատութիւն հայթայթելու 10,000 անգործ բանուորներու, եւ օգնութեան հասնելու 40-50,000 կարօտ մարդոց։

—Սաստիկ փոթորիկ մը կը տիրէ Անգլիոյ ծովեզերքներուն վրայ։ Ձկնորսի նաւակներ կորսուած են իրենց նաւաստիներով։ Լոնտոնի մէջ պատահած աւերական մրրիկն ալ մեծ վնասներ հասցուցած է։

ԳԵՂԵՑԻԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՃԻՇԴ ՈՒԶԱԾՆԻԴ—ՃԻՇԴ ՓՆՏՌԱԾՆԻԴ

«Ժամանց կամ ընտանեկան խաղեր»

Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ընտանեկան անմեղ զբօսանքներու գեղեցիկ հաւաքածոյ մը.—

Այլ եւս մի՛ ըսէք թէ գիշերները երկար են, ձմեռը ի՛նչպէս ժամանակ պիտի անցընենք։ Առէք «Ժամանց» մը եւ կրնաք ամբողջ ձմեռը զուարճանալ եւ զուարճացնել ձեր հիւրերը.—

Անհրաժեշտ ամէն մարդու.—Անհրաժեշտ ամէն ընտանիքի։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով եւ կեդրոնատեղին է Պ. Պալենց գրատունը։

Գին 5 Դահեկան

53 Առիթէն օգտուեցէ՛ք 2—24

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Միւլքիյէութեան աստիճան տրուեցաւ կայս. հրացանակիրներու հրամանատար Թահիր փաշայի։

—Պոլսոյ առաջին աստիճան՝ արտաքին գործոց նախարարութեան թարգմանութեանց անձնակազմին առաջին քարտուղար եւ զինուորական բարձրագոյն վարժարանին բարոյագիտութեան ուսուցիչ Մազհար պէյի։ Րումէլի Պէյլէրպէյիէի աստիճան՝ Դամասկոսի թղթատարութեան նախագահ Խալիլ փաշայի։ Ուլայի երկրորդ աստիճան՝ Էսքիշէհիրի եւ Սէլանիկի նահանգաց դատական քննիչ Խուլուսի էֆ.ի։ Սանիէի աստիճան՝ զինուորական սպառազինմանց վերատեսչութեան արկղակալ Իպրահիմ պէյի, Արշիպելագոսի կղզիներու նահանգին ոստիկանութեան գոմիսէր Նաֆիզ էֆ.ի, Այտընի նահանգին հեռագրական ու թղթատարական քննիչ Օսման էֆ.ի եւ Հալէպի հայ հասարակութեան երեւելիներէն Պալեամճեան Դանիէլ էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Փաղերանցին Տնօրէն Հագգը պէյի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքին Փոխանորդ Երէցեան Տ. Գէորգ եպիսկոպոսի։

ԻՊՐԱՀԻՄ ՓԱՇԱ.—Ֆէրիգութեան աստիճան տրուեցաւ վեհ. Սուլթանին մասնաւոր բժիշկ եւ Համիտիէ հիւանդանոցին բժշկապետ միրլիվա Իպրահիմ փաշայի։

ՅՈՅՆ ՄԵԼՔԻԴ Կաթոլիկներու Պատրիարք Տ. Կիրիլոս, երէկ, կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց կայս. այն շնորհին համար զոր իր հաստատութեան պատկանող քանի մը տղաք Սուլթանին վարժարանը ընդունելեցան։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց Տ. Կիրիլոսի Շամ ուղեւորիլը։

—Պատրիարքը յետոյ Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին։

—Տ. Կիրիլոս ու հետը գտնուող մետրապոլիտները, երէկ իրիկուն ժամ 10ին, Թէրսանէի չոգենաւակով մը գացին իտալական չոգենաւը, որ երէկ իրիկուն ժամ 12ին ճամբայ ելաւ դէպ ի Ճէնովա։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ՛Քօնըր որ արձակուրդ առած է, երէկ իր կնոջ հետ Լոնտոն ուղեւորեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ [illegible] արարողապետ Ղալիպ պէյ եւ Բ. Դրան կողմէ ալ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները Սիրքէճիի կայարանը երթալով ողջերթ մաղթեցին։ Ամերիկեան դեսպանը, ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը եւ ուրիշներ նոյն նպատակով Սիրքէճիի կայարանը գացած էին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Անգլիոյ դեսպանատան խորհրդականը, երէկ Բ. Դուռը գնաց եւ Մեծ-Եպարքոսին, արտաքին գործոց նախարարին ու խորհրդականին ներկայանալով, ծանոյց թէ դեսպանին բացակայութեանը միջոցին գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ։

—Իտալիոյ եւ Ամերիկայի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ արձակուրդով երէկ կ. Պոլիս ժամանեց եւ ուղղակի կայս. Պալատ գնաց։

ՆԵՐՈՒՄ.—Նալլը Խան գաւառակի ժողովուրդէն Քիպրիթօղլը Քէօր Մէհմէտ որ աւազակութեան համար մշտնջենական տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած ըլլալով, Դուսթէմանիի բանտը կը գտնուէր, հիւանդագին վիճակին հետեւանքով կայս. ներման արժանացաւ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զինովիէվ, այս չորեքշաբթի, Պրուսա պիտի երթայ զբօսական պտոյտի համար եւ մէկ քանի օր պիտի մնայ։

ՊԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիին առաջին մասին՝ Գոնիա-Էրէյլի գիծին բացումը պիտի կատարուի հոկտ. 13/26ին։

—Պաղտատ երկաթուղիին հարիւրին չորս տոկոսաւոր փոխառութեան առաջին շարքին՝ 54 միլիոն ֆր. որուն 50 միլիոնը միայն հասարակութեան յատուկ է, առաջարկութիւնը պիտի ըլլայ յառաջիկայ ուրբաթ օր Օսմ. Պանքային Ղալաթիոյ ճիւղին մէջ։ Շրջաբերութեան հանուելու գինն է հարիւրին 86 30։

ԽՏԻՎԻՆ մայրը ձմեռուան եղանակը կ. Պոլսոյ մէջ պիտի անցընէ։

ՄԵԿՆՈՒՄ.—Վեհ. Սուլթանին երկրորդ թարգմանիչ եւ Օսմ. Մամուլի դիւանին Տնօրէն Սէֆէրեան Նշան էֆ.ի որդին Ճանիկ պէյ, երէկ, Պերլին ուղեւորեցաւ՝ իր ուսումը շարունակելու համար։

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐԻ անկլիքան եպիսկոպոսը կ. Պոլիս ժամանեց։

ՌԵՃԻՒԻ ընդհանուր Տնօրէն Պ. Ռամպէր, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ ներքին գործոց նախարարին հետ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Պ. Նաչէվիչ, երէկ, Բ. Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ արտասովոր պատուիրակ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշա որ Եւրոպական ջերմուկները կը գտնուէր, Աղեքսանդրիա վերադարձեր է։

ԴԵՂԵՐԸ.—Ներքին գործոց նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ տեղական կառավարութիւններէն արտօնութիւն չունեցողները բժշկական դեղ չծախեն։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը, պետական Խորհուրդին մէկ որոշման համաձայն, ծանոյց հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան թէ կորսուած քօլի-բօսթալներու տուրքը, օրէնքին սահմանած իննսունմէկ օրուան պայմանաժամը անցնելէն ետք, պէտք է հատուցանել։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Իզմիր կը ծանուցանէ թէ առեւտրական երկրորդ դատարանը սնանկ հռչակած է Գաղանկէր խանը հաստատուած յանձնակատար Մէհմէտ Նուրի էֆ.ին եւ Քօճէն խանը հաստատուած յանձնակատար Մեծատուրեան Սարգիս էֆ.ին։

ՇԱՂԿԱԽՏ.—Առողջապահական խորհուրդը նկատելով որ կ. Պոլսոյ զանազան թաղերուն մէջ ամիսէ մը ի վեր սկսող ծաղկախտէն քանի մը օրուան մէջ վաթսունէ աւելի մահեր պատահած են, անհրաժեշտ դատեց գործադրել պատուաստի նոր կանոնագիրը։ Զապթիէ պաշտօնատունը այդ մասին հրահանգ առաւ քաղաքապետութենէն։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Սեպտ. 20էն 29 կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 208 որոնց 1ը կարմրախտ, 20ը ծաղկախտ, 5ը թիֆոյէ, 7ը շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսները՝ զանազան ախտերէ։ Ծաղկախտէ մահ պատահած տեղերն են՝ Խասքէօյ՝ 3, Բերա՝ 9, Օրթաքէօյ՝ 3, Հարհոր՝ 1, Արնաւուտքէօյ՝ 1, Թոփխանէ՝ 1 եւ Պալաթ՝ 2։

ԹԱՐԱՊԻՈՅ ծովեզերքին վրայ, երէկ առտու, գողթականի կառքի մը ձին խրտչելով չոգենաւի մը սուլելէն ծովը ձգեց կառքը։ Կառապանը ազատեցաւ, սակայն ձին խեղդուեցաւ։ Կառքը ու ձիուն դիակը քիչ վերջը գտնուեցան Իտալիոյ դեսպանատան ծովեզերքէն։

ՊՈԼՍՈՅ Էսկի Ալի Փաշա Թաղին մէջ երկու պալիկար պարտիզպաններ՝ Ֆոթի եւ Վասիլ իրենց շահած դրամը հողին տակ կը թաղէին։ Շաբաթ մը առաջ փնտռեցին բայց դրամները չգտան, ատոր համար գժտուած էին իրարու հետ, վասն զի իրարմէ կը կասկածէին։ Երէկ ուրիշ պարտիզպան մը՝ Բեդրո անուն մօտ գնաց եւ սկսաւ Ֆոթիի հետ կռուիլ, ըսելով որ իր կնոջ նկատմամբ անվայել ընթացքի մէջ գտնուած է։ Բեդրո ըսաւ Վասիլի թէ Ֆոթին պիտի սպաննէ։ Վասիլ որ դրամները կորսուածին համար արդէն բարկացած էր, իսկոյն Ֆոթիի թեւերէն բռնեց։ Բեդրո դաշոյն մը հանելով զարկաւ Ֆոթին ու փախաւ։ Վիրաւորը վայրկենապէս մեռաւ։ Բեդրո քիչ ետքը ոստիկանութեան դիմելով անձնատուր եղաւ, խոստովանելով գործած ոճիրը։

Տես չորրորդ երես Քարմէլ Օրիանթալի գինիի եւ գոնեաքի ծանուցումը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին երէկ այցելութիւն տուին Տ. Վահան քհ. Խոյեան, Աւետաբերի խմբագիր Պատ. Յ. Յ. Գրիգորեան, Ատաբազարի քարոզիչ Պատ. Ճէճիզեան, Մերսինի ծանօթ վաճառականներէն Միհրան էֆ. Պըլըճեանի եղբայրը՝ Կարապետ էֆ. Պըլըճեան, Գաբրիէլ էֆ. Կիւմիւշեան։ Ն. Ամենապատուութիւնը բոլոր հիւրերուն ալ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ։

⁂ Զէյթունի առաջն. տեղապահ Տ. Կարապետ քհ. Երկանեան, հեռագրով մը շնորհաւորած է Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը Կայս. Թանկագին Մեծարանաց եւ Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշանին արժանացած ըլլալուն համար։ Այս առթիւ Զէյթունի Մայր Եկեղեցիին մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ գոհաբանական աղօթքներ կատարուած եւ մաղթանքներ եղած են Ն. Կայս. Վեհափառութեան արեւշատութեանը համար։

Ս. Պատրիարքը այս առտու Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահեց Նպաստից Յանձնաժողովի նիստին, որուն ներկայ էին Բարթող էֆ. Թիլեան, Սիմոն էֆ. Գույէբլեան եւ Եղուարդ էֆ. Գորակիոզեան։ Յանձնաժողովը Ս. Պատրիարք Հօր հետ խորհրդակցութիւն կատարեց օրակարգի վրայ գտնուած նպաստի եւ գրենական խնդիրներուն նկատմամբ։

Ս. Պատրիարքը Նպաստից Յանձնաժողովէն վերջ, Պատրիարքարան գնաց, նախագահելու այսօրուան կրօնական ժողովին։

—Մշոյ Պատր. Փոխանորդ Տ. Վարդան վրդ. Պատրիարքական հրամանաւ հասած է Ս. Կարապետի վանքը, ընդունելու համար վանահայրութեան պաշտօնը։ Տ. Վարդան վրդ. կը գրէ թէ վանքին հասոյթները անբաւական են եւ նիւթական նպաստ մը կը խնդրէ Պատրիարքարանէն։

—Երուսաղէմի Հայոց եւ Յունաց Պատրիարքարանները որոշեր են Նէպի-Պուլէի գիւղը իրենց ունեցած կտոր մը գետիններու փոխանակութիւնը։ Պայմանագիրները կնքուեցան Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Երէցեան Սրբազանին հետ եւ փոխանակման գործողութիւնները կատարելու վրայ են։

—Գոնիայէն կը հաղորդեն թէ Տիկին Կիւլիւճար Բ. Թէքքեան, տեղւոյն եկեղեցիին ծանրագին գորգ մը նուիրած է։

—Ռոտոսթոյի առաջնորդարանէն Պատրիարքարան կը հաղորդուի թէ տեղւոյն Գաւառ. Վարչութիւնը որոշած է Պիզոյի վերջին հրդեհէն այրեցեալ եղած եկեղեցիին եւ վարժարանին շինութեան ձեռնարկել 100 ոսկի ծախքով մը, որ պիտի հայթայթուի կեդրոնին եւ թեմերուն մէջ հանգանակութիւն կատարելով։ Այս առթիւ Ռոտոսթոյի Գաւառ. Վարչութիւնը խնդրած է Պատրիարքարանէ որ կայս. Կառավարութենէն պէտք եղած հրամանը առնելով, արտօնութիւն տրուի, Ռոտոսթոյի, Չանաք-Գալէի եւ Կէլիպօլուի մէջ հանգանակութիւն կատարելու համար, քանի որ առանց անոր Պիզոյի աղքատիկ ժողովուրդին զաւակները փողոցները պիտի թափառին։

—Պատրիարքարանէ քահանայ մը խնդրած են Գոնիայի եկեղեցիին համար։

—Գոթէմանիի Տ. Տրդատ քահանան, որուն մասին բողոքագրեր հասած էին տակէ առաջ Պատրիարքարան, բողոքած է եւ քննութիւն պահանջած։

—Խառն Ժողովը հրաւիրուած է վաղը, չորեքշաբթի, գումարուելու Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Հարաւային Ռուսիոյ երկաթուղիի գծին երկայնքը կ՚աւելնայ առեւտրով զբաղող Հայերու թիւը։ Ասոնք երկու կամ աւելի թուով ցրուած են այս կամ այն կայարանը, այս կամ այն քաղաքը կամ գիւղը։ Գծին երկայնքը գտնուող քաղաքներէն Պախմութ, վաճառականական կարեւոր կեդրոն մը ըլլալով, քիչ տարիներու մէջ 20ի չափ հայ ընտանիքներ հոն դիմած են։ Իրենց գլխաւոր զբաղումն է վաճառականութիւնը եւ մանաւանդ մանիֆաթուրայի ճիւղը։ Պախմութի մօտ գտնուող Սլավիանսքի քաղաքին մէջ ալ 10է աւելի հայ ընտանիքներ կը բնակին, իսկ Իւզօֆի մէջ՝ 40ի կը հասնի հայ ընտանիքներու թիւը։ Այս բոլոր ցրուած Հայերը մասնաւոր քահանայ եւ աղօթատեղի չունենալով, մինչեւ հիմա Նոր Նախիջեւանի քահանաներուն ձեռքով կը հովուուէին, ինչ որ դժուարութիւններէ զերծ չէր, տեղին հեռաւորութեան պատճառաւ։ Ուստի երկու տարի առաջ Պախմութ ղրկուեցաւ ծխատէր քահանայ մը, որ միայն աղօթատեղիի չգոյութեան հետեւանքով, իր բնակարանին սենեակներէն մէկը աղօթատուն վերածած է։ Այս քահանային յանձնուած է նաեւ Սլավիանսքի եւ Իւզօֆի, ինչպէս նաեւ շրջականները ցրուած Հայերուն հոգեւոր հովուութիւնը։ Հայերուն մեծ մասը Իւզօֆ քաղաքին մէջ գտնուելուն պատճառաւ, կը խորհուի մշտական աղօթատեղի մը շինել եւ ծխատէր քահանան հոն փոխադրել, ուրկէ կարելի պիտի ըլլայ հովուել շրջականներու ժողովուրդը։

—Բաբերդի առաջնորդական տեղապահ Տ. Գէորգ Վ. Իպրահիմեան եւ Գաւառական Ժողովի անդամներու կողմէ ստորագրուած գրով մը նորընտիր Կրօնական եւ Քաղաքական Ժողովներու հաստատութիւնը խնդրուած է Պատրիարքարանէ։ Ընտրուեր են նաեւ Ուսումնական եւ Տնտեսական Խորհուրդները, որոնք մինչեւ հիմա գոյութիւն չէին ունեցած Բաբերդի մէջ։ Տեղւոյն Ս. Քրիստափորի վանքը մինչեւ հիմա վանական խորհուրդի մը ձեռքով կը մատակարարուէր եւ քաղաքին դպրոցներուն կամ շրջակայ գիւղերուն օգուտ մը ունեցած չէ։ Առաջնորդարանի վարչական մարմիններուն կազմակերպութեան հետեւանօք անշուշտ կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ նաեւ այս վանքի մատակարարութեան մասին։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՓԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՓՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՓՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ՆՈՐ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐ

ՌՈՒՍ ՆԱՒԵՐ ԽՐԱԾ

ԹՈՔԻՕ 10 հոկտ.—Րէօթէր աժանսը կ՚իմանայ թէ Ճափոնները, վերջերս, թէ՛ ցամաքէն եւ թէ ծովէն յարձակեր են Փորթ-Արթուրի վրայ։ Ճափոնները բուռն կրակ մը տեղացուցեր են բերդին եւ նաւահանգիստին վրայ, լաւ նշան առնելով։ Ճափոնները յաջողեր են խորտակել ռուսական երեք մարտանաւեր որոնց անունը եւ որ կարգի պատկանիլը յայտնի չէ։

ՄՈՒՔՏԷՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Օքու զօրավարին ընդհանուր բանակատեղէն կը հեռագրեն Րէօթէրի թէ չինական աղբիւրէ առնուած առանց թուականի տեղեկութեանց նայելով Ռուսները պատնէշներ կը շինեն Մուքտէնի հարաւային կողմը. նաեւ հողէ ամրութիւններ զօրս կը պատեն երկաթէ [illegible]ներով թէ՛ Մուքտէնի եւ Թիէ-Լինկի մէջ։

—Խարպինէն կը հեռագրեն թէ Ռուսները ընդհանուր յառաջխաղացութեան մը սկսած են։ Երէկ գրաւեր են երկաթուղիի կայարանը, Եէն-Թայի մօտ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Պիրժէվիա Վիէտոմօսթի Մուքտէնէն հետեւեալը կը հեռագրէ նոյն լրագրին.—«Մանչուրիոյ մէջ պատերազմի դաշտին վրայ ընդհանուր կացութիւնը բոլորովին փոխուեցաւ։ Ճափոնական բանակին մեծ մասը ետ կը քաշուի դէպ ի հարաւ։ Ճափոնները ո՛չ միայն կը թողուն Լիաօ-Եանկի ճակատամարտէն ետքը իրենց գրաւած դիրքերը, այլ նաեւ նախապէս իրենց ձեռք անցուցած դիրքերը։ Ճափոնական ձախ թեւը գրեթէ յիսուն մղոն դէպ ի հարաւ քաշուած է։ Այս նահանջի շարժումը քանի մը օրէ ի վեր սկսած է։»

ՔՈՒՐՈԲԱԹՔԻՆ ԶՕՐԱՎԱՐԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Մուքտէնէն կը հեռագրեն պաշտօնաթերթին թէ Քուրոբաթքին զօրավարը հոկտ. 2ին յայտարարութիւն մը ուղղեր է զինուորներուն, վեր հանելով մինչեւ հիմա կատարուած նահանջներուն անհրաժեշտ ըլլալը։ Յիշեալ զօրավարը սա յայտարարութիւնը ըրած է.—«Ցաւելով էր որ հրամայեցի նահանջը մինչեւ Մուքտէն, բայց սա անդրդուելի համոզումով հրամայեցի թէ այդ նահանջը անհրաժեշտ էր վճռական յաղթանակը վերջնականապէս տանելու համար։ Կայսեր հաստատուն կամքը կը պահանջէ որ թշնամին պարտուի եւ թէ այդ կամքը ամէն պարագայի մէջ պիտի գործադրուի։ Հիմա Մանչուրիոյ մէջ բանակը բաւական զօրաւոր է յարձակողական սկսելու համար։» Քուրոբաթքին զօրավարը իր յայտարարութիւնը կ՚աւարտէ, հրաւիրելով բանակը թափանձել յաղթանակի կարեւորութիւնը, մանաւանդ Փորթ-Արթուրը ազատելու համար։

ՌԵՎԱԼ.—Ռուսիոյ կայսրը եւ կայսրուհին այցելեցին Պալթիկի նաւատորմին եւ յետոյ Պետերհոֆ դարձան Ալեքսի մեծ դուքսին հետ։

ՊԻՆԿՐԱՏ.—Սերպիոյ թագաւորը վերադարձաւ, նորէն Քրակույեվաց այցելելէ ետքը։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՓԱՐԻԶ 10 հոկտ.—Ռուսական բանակատեղէն Պետերսպուրկ ժամանած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մուքտէնէն քսան քիլոմէթր հեռուն թնդանօթի բուռն ճակատամարտ մը կը կատարուի, ռուսական բանակին աջ թեւին եւ ճափոնական բանակին միջեւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Մուքտէնէն կը հեռագրեն Հաւաս գործակալութեան թէ Քուրոբաթքին զօրավարին բանակը կը շարունակէ իր յառաջխաղացութիւնը եւ յարձակողական շարժումը։ Նոյն հեռագիրը կը հաստատէ թէ ռուսական բանակը գրաւած է Պէնսի-Խու-Մէն, յառաջացող զօրքերը ետ մղելէ ետքը Ճափոնները։

—Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտին հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ճափոնական բանակը Նոծու զօրավարին հրամանատարութեանը տակ, Եէն-Թայի շրջանակէն հեռացած է եւ դէպ ի Լիաօ-Եանկ կը քաշուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Մանչուրիայէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Ճափոնները շրջանիկ շարժում մը կը կատարեն, որուն նպատակը ըլլալ կ՚երեւայ շրջապատել Մուքտէն մնացած ռուսական զօրաբանակը։ Քուրոբաթքին զօրավարին բանակը Մուքտէնի արեւելեան կողմէն կը յառաջանայ եւ Ֆուշիմա զօրավարին ալ արեւմուտքէն։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն թէ ռմբակոծութիւնը կը շարունակուի սաստկութեամբ եւ թէ յաճախակի ելքեր կը կատարուին։ Բերդին հիւսիսային եւ արեւմտեան ճակատները մասնաւորաբար ենթարկուեցան Ճափոններուն յարձակման՝ առանց արդիւնքի։ Նովոյէ Վրեմիա կ՚ըսէ թէ Փորթ-Արթուրի մէջ կան ռուսական 23,000 զինուորներ ու 16,000 նաւաստիներ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նակազաքիէն կը հեռագրեն թէ Ճափոնները փութով առաջ կը տանին երկու զրահապատ յածանաւերու շինութիւնը՝ Սասէպոյի նաւագործարաններուն մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 հոկտ.—Թօքիօյէն կը հեռագրեն թէ Ճափոնի կայսրը հրամանագիր մը ուղղած է պատերազմի դաշտը գտնուող իր զինուորներուն, շնորհաւորելով զանոնք իրենց յաղթութիւններուն եւ դիւցազնութեանը համար։ Կը յարէ թէ հաստատապէս համոզուած է որ ճափոնական զինուորներուն ազգային ոգիին անկեղծութիւնը թոյլ պիտի տայ Ճափոնի ձեռք բերել վերջնական յաջողութիւնը։

ՓԱՐԻԶ.—Քուրոբաթքին զօրավարը կը շարունակէ յառաջանալ։ Մուքտէնէն անդին կը յառաջանայ Լիաօ-Եանկի ուղղութեամբ՝ երկաթուղիին երկու կողմերէն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Շանկհայէն կը հեռագրեն թէ Չինաց հիւսիսային նահանգներուն մէջ Պոքսըրներուն շարժումը հետզհետէ կը տարածուի։

—Անգլիոյ Խորհրդարանին նստաշրջանին վերաբացումը հաւանօրէն փետրուարի առաջին շաբթուն պիտի կատարուի։

ՓԱՐԻԶ.—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ Միսուրիի երկաթուղիին, Խողովականի վրայ, երկու կառախումբերու միջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցեր է։ Բազմաթիւ մեռեալներ եւ վիրաւորներ կան։

ԻԼԱՆ

(Խազինէի Խասսաի Շահանէ)

Խազինէի Խասսաի Շահանէտէն միւլքաւետա օլընաճագ Նօհուտ պէյնէր օթիզ գըլէյի 1.17,5 ղրշ., ուլէա գուշար փէյնիրի պէյնէր ճէյտիր գըլէյի 5.62,5 ղրշ.։ Պալատէ մուհարրեր Ֆիյաթլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլըպ մահը հալ Րումինին 27ինճի փազար էրթէսի կիւնիւ իհալէի էվվէլիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան նօգսանը իթմամ թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ սօ միւթէալիք քէֆալէթնամէլէրի միւսթասհըպէն եէվմ մէզքիւրտէ Նիհայէթ սաաթ օնտա գատար Խազինէի ճէլիլէի [illegible] կէլմէլէրի։ 2-3

Ֆի 25 Էյլիւլ, սէնէ 320

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 27 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քօնսօլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	93	20
Ամէնէն բարձր գին	»	93	21
Ամէնէն վար գին	»	93	13
Րումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	126	25
Ամէնէն բարձր գին	»	126	25
Ամէնէն վար գին	»	126	—
ԲԱՑՈՒՄ 28 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քօնսօլիտէ Միացեալ	Փ. Կ.	93	13
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	125	75
Շիրքէթի Խայրիէ		93	31
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		16	39
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		425	—
Տէրքօզ		242	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	15
» ժուիսանս		2	05
» պարտաթուղթ		495	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		515	—
Թրանսվալ		90	—
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա		282	50
» » » Բ		268	50
Լավրիօն		59	—
Անատոլի Երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	95
» պարտաթուղթ	«	528	—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	22
Բարիզ » »	Ֆր.	23	95
» » » չէք	»	—	..
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	58
Վիէննա չէք	ֆիօր.	21	87
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	11
Անգլիական ոսկի	»	109	31
Բոլ Էմբէրիալ	»	89	20
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	30
Մէթալիք	»	——	—
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	6	62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Հոկտեմբեր			
Անգլիական Քօնսօլիտէ		88	50
Միացեալ պարտք բաց.		85	50
Միացեալ պարտք գոց.		85	12
Օսմանեան Պանքա		13	63
Ռուսական 1888-1889		92	50
Հելլենական 5 %		46	50
» Մոնոբոլ		47	50
Պուլկարական 1892		94	37
Եգիպտական Իւնիֆիէ		107	—
Ճափոնական %		71	—
Թրանսվալ		2	52
Ֆ. րթըլտ		1	50
Խանակագիր		25	30
ՓԱՐԻԶ. 10 Հոկտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		98	—
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	86	75
Միացեալ պարտաթուղթ գոց.	»	86	55
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	590	—
Օսմանիէ	»	——	—
Րումէլի երկաթուղի	»	128	25
Օսմ. [illegible]	»	461	—
Օսմ. Ռէժի	»	386	—
Բէյրութէ Թիւրք 4 %	»	560	—
Ք. Լոտի Լիօնէ գուբոնը կտրած	»	1142	—
Իտալական Ռանթ	»	103	95
պանիական արտաքին	»	87	25
Աւստրիական	«	101	30
Թրանսվալ	.	91	25
Ռուսական 4 % 1901	»	92	55
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	150
[illegible]	»	——	—
ՎԻԷՆՆԱ, 10 Հոկտեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	50
Րումէլի երկաթուղի	»	128	25
Օսմ. Ռէժի	»	——	—
ՊԷՐԼԻՆ, 10 Հոկտեմբեր			
Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	85	10
Րումէլի երկաթուղի	»	120	60
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265
ՊՐԻՒՍԷԼ. 10 Հոկտեմբեր			
Միացեալ պարտք		85	87
ումէլի երկաթուղի		136	—

PHŒNIX ASSURANCE L Cod

‚ՖԻՆԻՔՍ‚

ESTABLISHED 1782

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782 ԻՆ

ՈՐ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԹ

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ

Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վճարման մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ՚ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ եւ շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է.

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ։ Ցա՛րդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ եւ գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքթորիա խան, Պանք Օթօմանի քով Ղալաթիա

Փոխ գործակալք ի Պոլիս

ՌՈՒԲ. ԱԲԻԿԵԱՆ ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

Էմին պէյ խան Ֆնտըքլեան խան

45 [illegible]

8—50 Ա. ԷՆՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՈՍԿԻ ՄԵՏԱԼ, ՓԱՐԻԶ 1900

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՐՄԷԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ
ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ
ՌԻՇՈՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն
Վիեննայի կայսերական բժշկական ժողովոյ յանձնարարութեամբ

1903 տարւոյն ընթացքին Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակեն 600 տակառ եւ 49,000 շիշ, Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց քննութեան արդիւնքը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ
ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ՍՆՈՒՑԻՉ ԵՆ

Փարիզի բժշկական Ֆագիւլթէին փրոֆէսէօր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Պէրնի գիտութեանց ֆագիւլթէին փրոֆէսէօր ԿԱՑՈՆԻ, Համալսարանի քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՒԻ, Ս. Պետերբուրգի կայսերական համալսարանին փրոֆէսէօր Ա. ԲԷԼԻ եւ Օտեսայի կայսերական համալսարանին փրոֆէսէօր Ա. ՎԵՐԻԿՈՒ կողմէ յանձնարարուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՂ: Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՔԸ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ թիւ 145—147
9 Շիշերուն եւ խցանին [illegible] վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը 37—50

SOCIETE CARMEL-ORIENTAL
RAISIN DE CANAAN
(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիշլի ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնագա, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Ուշագ, Փորթ-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պօլիցա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ: Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական օրտիններ կու տայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, տակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կու տայ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք: 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 առ հարիւր; 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 1½ առ հարիւր:

Սոյն գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը կատարէ, եւ ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ եւ գօնսինեասիոնով եւ ազատ տէբոզիթոյով ապրանքներ ալ կ'ընդունի:

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Փարիի, Րումէլիի Երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւլն. եւլն.: Սոյն գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Րումէլի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բրոմէսները եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 10ը օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով:

Օսմ. Պանքան 3½% ֆրանսական եւ 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պզտիկ ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփերուն մէջ կը պահուին: Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ:

ԷՉԸՐՈՒՏՍ ԲԱԹԷՆԹ
ՌԻՎԷՐՍԻՊԼ ՄԷՑԸՍ

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ
ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԹԻ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝
Ուղղուած Չէյրուտս Բաթէնթ Լիֆ Ընկերութեան

Պարոններ,

Մեծ հաճոյքով ձեզ կը ծանուցանեմ թէ Օսմ. Կայս. Պանքայի մէջ հաստատած ձեր դրամարկղի սենեակները կատարելապէս գոհ թողուցած են մեզ: Կրնամ ըսել թէ այն ճարտարութիւնը որով հաստատուած են այդ դրամարկղի սենեակները, համապատասխանած են սեղանաւորական այդքան մեծ հաստատութեան մը պէտքերուն:

ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ
Ալալէմճի խան, Պոլիս

Հայթայթիչ Օսմ. Կայս. Պանքայի դրամարկղի սենեակներ կազմակերպող գործակալութիւններ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ եւ Բերայի մէջ, մասնաճիւղեր Սքիւպի եւ Մանաստըրի մէջ:

ԵՈՍԹ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
ԲԱՐՁՐ. ՈՒԷԼՍԻ ԻՇԽԱՆԻՆ

Մեքենայի ամէնէն մեծ յանձնարարութիւնը որ եղած ըլլայ կառավարութեան մը, Ընկերութեան մը կամ անհատական Տան մը կողմէ, այն յանձնարարութիւնն է որ Եօսթ Թիբրայթըր Քըմփէնիի եղած ու Հնդկաստանի կառավարութեան յատկացուած է: Երրորդ անգամ ըլլալով Բրիտանական կառավարութիւնը 150 ՄԵՔԵՆԱՅԻ յանձնարարութիւն կու տայ Եօսթ Թիբրայթըր Քըմփէնիի, ինչ որ մինչեւ հիմա տրուած չէ ԲՆԱՒ: Ասիկա անվիճելիօրէն ցոյց կու տայ թէ

Եոսթ գրելու յաւագոյն մեքենան է.
Արեւելքի համար Գործակալ
ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ
Պոլիս, Ալալէմճի խան, Մէյտանճըգ փողոց: 32 13—48

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Դիտօ	1497	Կոզօ	1114	Մալթօ	724	Ռոզարիօ	136
Ալէբօ	3607	Դոմինօ	1906	Կրոտոնա	1195	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դորսօ	895	Հիրօ	775	Մարտէլլօ	3709	[illegible]	1735
Արիոսթօ	2277	Էբրօ	4341	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3507	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տուրինօ	987	Հի[illegible]	3720	Միլօ	1057	[illegible]	1203
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	3388	Հորաթիօ	3650	Մոնթէբէլլօ	1735	Թասսօ	1323
Պրավօ	1076	[illegible]	1718	Հօմէր	595	Մուրիլլօ	[illegible]	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	[illegible]	[illegible]	Իակ	2354	Նէրօ	1033	Թորօ	3327
Քէֆֆալօ	448	Էկօ	2464	Իտալօ	[illegible]	Օհիօ	4110	Թոլէտօ	1470
Չէլլօ	1371	Էլտորատօ	1520	Ճունօ	1080	Օնտարիօ	4036	[illegible]	487
Կարլօ	1337	[illegible]	[illegible]	Քիէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	914	Քոլփինօ	2307	Բոլէրօ	1631	Վասար	1914
Դագօ	1694	Ֆինլա[illegible]	1828	Քովնօ	1700	Ռոլլօ	510	Վոլօ	1289
Զիթօ	3719	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	1229	Վոլթուրնօ	2396
[illegible]	1831	Ֆրանչեսքօ	4582	Լեպանթօ	2272	Ռուրիքօ	1663	Զէնօ	1350
Քլիօ	1697	Գալիլէօ	3064	Լիվօռնօ	1843	Ռոմա	1613	Զէրօ	1200
Գոլորատօ	4228	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	819	Ռօմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է:
Լօրէնցօ շոգենաւը, Նաւապետ Ռիւինկ:

Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւմէթ խան, Ղալաթիա 10 26—50

ՌՈՍԻԱ
COMPAGNIE RUSSIA D'ASSURANCES
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԷՆ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, համբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,6[illegible]	Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	142,585,000	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	314,768,000	»
1901 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	[illegible]6,585,800	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել,
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա:
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՐՄԻԶ 11 5—50

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի եւ Իզմիրի միջեւ բանողները

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վէքթօրիան	10500	[illegible]	3500
Արմէնեան	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3000
[illegible]	9000	[illegible]	3500
Ֆիլատէլֆեան	9000	[illegible]	3500
Կոլոմպեան	8000	[illegible]	2500
Իպէրեան	8000	[illegible]	2500
Դեվոնեան	8000	[illegible]	150
[illegible]	8000	[illegible]	2000
[illegible]	3700	[illegible]	900
[illegible]	3700	Օրօրօ	800
[illegible]	3700	[illegible]	8
Նուպեան	3300		

Ապրանքի [illegible] 24 ժամ առաջ:
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆԴԷՆ
Ղալաթիա, [illegible]
12 36 50 [illegible]

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1904 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) չորեքշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՈՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. թ. 221 խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. թ. 223 խառն Իրկ.	
Ժ.	Վ.			Ժ.	Վ.
12	—	Մկն. Էսկի-Շէհիր	Ժմն.	3	—
12	42	» Կէօքճէ Քըզըք	»	2	20
1	39	» Սապունճի Փընար	»	1	38
2	33	» Ալայունթ	»	12	42
3	15	» Չէքիւրլէր	»	11	53
4	10	» Տէօյէր	»	11	5
4	39	» Իհսանիյէ	»	10	[illegible]
5	3	» Համամ	»	9	53
5	14	» Կազլըկէօլ համամ	»	9	44
6	1	» Աֆիօն Գարա Հիսար	»	9	13
6	41	» Պէյլիք Զօպանլար	»	8	20
7	36	» Չայ	»	7	33
8	21	» Իսհագլը	»	6	40
8	45	» [illegible]	»	6	15
9	16	» Աք Շէհիր	»	5	53
9	43	» Աղարի քէօյ	»	5	13
10	30	» Զավրուշէր քէօյ	»	4	35
11	8	» Ըլկին	»	4	3
11	55	Գատըն-Խանը	»	3	9
12	50	Հորայ-Ինի	»	2	27
1	22	» Մէյտան	»	1	47
2	22	» Պունար-Գոյը	»	12	42
3	—	Ժմ. Գոնիա	Մկն.	12	—
Իրկ.				Առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. թ. 122 խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. թ. 121 խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.			Ժ.	Վ.
1	—	Մկն. Էսկի Շէհիր	Ժմն.	11	—
1	44	» Աղ Փունար	»	10	18
2	24	» Ալփու Քէօյ	»	9	46
3	4	» Պէյլիք Ախըր	»	8	58
4	9	» Սարըքէօյ	»	8	1
4	58	» Պիչէր	»	7	4
5	35	» Սագալէր	»	6	27
6	9	» Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6	—
7	3	» Փօլաթլը	»	5	16
8	21	» Մալի Քէօյ	»	3	49
9	15	» Սինճան Քէօյ	»	2	47
10	—	Ժմ. Էնկիւրի	Մկն.	2	—
Իրկ.				Առտ.	

ԱԼԱՅՈՒՆԹԷՆ ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կառախումբ թ. 322 խառն Առտու	ԵՐԹ Կառախումբ թ. 324 խառն Իրկն.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ թ. 321 խառն Առտու	ԴԱՐՁ Կառախումբ թ. 323 խառն Իրկն.
Ժ. Վ.	Ժ. Վ.		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
2 35	12 45	Մկն. Ալայունթ Ժմն.	2 —	12 5
2 55	1 5	Ժմ. Քէօթահիա Մկն.	1 40	11 4

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ՊԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ թ. 421 խառն Առտու	ԵՐԹ Կառախումբ թ. 423 խառն Իրկն.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ թ. 422 խառն Իրկն.	ԴԱՐՁ Կառախումբ թ. 424 խառն Առտու
Ժ. Վ.	Ժ. Վ.		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
4 45	6 22	Մկն. Ատա-Պազար Ժմն.	5 34	7 33
5 3	6 40	Ժմ. Համիտիէ Մկն.	5 53	7 15

COMP RUSS
Navigation a Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարկութեան երթեւեկութիւններ
Սեպտեմբեր
Գշ. 28/11 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին առտու: Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Փորթ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն:
Եշ. 30/13 Օտեսա ժամը 10ին առտու:
Երք. 2/15 Մէթէլին, Իզմիր, Փիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն:
13 Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն: 38—40

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Փարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիա » 160 »
Բ. » Փարիզի » 150 »
» » Մարսիլիա » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ:
15 48 50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (168)

ՓԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.
ԱՏԵԼՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔ

—Բայց որ Ռուվրէյ, ասկէ աւելի բան մը ըլլայ:

—Ինչ, հարցուց Սիմոնը դժնդակ ձայնով մը:

—Անիկա առանց սպասելու որ Իվօնը մենք յանձնենք իր կնոջ, ինք գտած ու յանձնած է:

—Չեմ հասկնար ձեր միտքը...

—Դուքսը տեսնելով որ կինը հետզհետէ կը մեռնի կորսուած աղջկանը համար, որ թերեւս փողոցի մէջ կը գտնուէր իրմէ հեռու, ուզած էր վերջ տալ այդ յամր հոգեւարքին, անմեղ սուտ մը չընելով:

—Ինչ սուտ:

—Նորատի աղջիկ մը ներկայացուցած էր դքսուհիին, ըսելով թէ նոյն ինքն Իվօնն էր:

—Ուրկէ իմացաք այդ ամէնը, քանի որ մենաւոր կեանք մը կը վարէք, բացագանչեց Սիմոնը, [illegible] աչքերով:

—Ես դուքսին բնակարանը հասայ Իվոնի հետ, դքսուհին անհնարին սարսուռ մը զգաց: Բնականաբար, ինծի բացատրեց այդ պատճառը, եւ կը խոստովանիմ թէ ես իսկ չկրցի զսպել խոր յուզում մը, երբ իրողին եղայ այդ սրտառուչ կացութեան... Նոյն իսկ պահ մը վախցայ, որ [illegible] մը գործած ըլլայ:

—Շարունակեցէք, բարեկամս, յարեց տիկին տը Լանժըլի: Ինչ որ կը պատմէք ինծի՝ խիստ շահեկան է:

Ֆիլիփ հնազանդեցաւ.

—Տիկին տը Ռուվրէյ ի վերջոյ յաջողեցաւ լսել այդ խարդախութեան ծնունդը. Հարցափորձեց այդ նորատի աղջիկը՝ զոր իբր զաւակը ընդունած էր... Իր ինքնութիւնը երբեմն երկբայելի պէս, ապշած աղջիկը, չփոթած, խոստովանեցաւ Պ. տը Ռուվրէյի յերիւրած սուտը... կ'երեւայ թէ յուսահատ աղջիկ մըն էր, որ օրհասին ձախողութեան մը հետեւանօք, Սէնի մէջ նետուած էր ինքզինքը... Դուքսը ազատած էր զայն ի փոխարէն խնդրելով որ իբր գերագոյն միջոց յղացած ծրագրին աջակցի. [illegible] մեռնելէ ազատելու համար:

—Բայց շատ արտասովոր բան է, ըսաւ Սիմոնը: Հիմա կը մնայ գիտնալ թէ դուքսը ինչ պատասխանել է, իր հնարքը կնոջը կողմէ իմացուելէ յետոյ:

—Կեղծ Իվօնի յայտնած իրողութիւնները դքսուհին կողմէ ալ հաստատուեր են... Տիկին տը Ռուվրէյ ալ ներողամիտ գտնուեր է, քանի որ իր ճշմարիտ աղջիկը ձեռք անցուցած էր ալ եւս:

Սիմոնը մէկ ակնարկով, ճշդապէս այլեւս պատկերացուցած էր կացութիւնը:

Իր ծրագիրը չէր խանգարուած, ընդհակառակը, յաջողութեան աւելի հաւանութիւն կար:

—Ուրեմն ո՞ւր կը գտնուի միւս աղջիկը:

—Դուքսին բնակարանէն մեկներ է:

—Անշուշտ միջոցներ ձեռք առած են, որպէս զի շատ դժբախտ կեանքի մը չմատնուի ան:

—Առնէն չկրցան այդ բանը ընելու, որովհետեւ երբեմն եղած ըլլալու վախով համակուած, խոյս տուեր է՝ առանց մէկուն իմաց տալու... բայց Պ. տը Ռուվրէյ կը յուսայ նորէն գտնել զայն եւ առատ կերպով մը օգնել անոր:

—Իրաւունք ունի, որովհետեւ այդ հեգ աղջիկը կարեկցութեան արժանի է... դուք ալ ինչպէս չէ՞ք գտներ միթէ... անտարակոյս դուքսին խոստովանած համոզուելէ առաջ, իր կեանքին վրայ մանրամասնութիւններ հաւաքած ըլլալու է... հետեւաբար դիւրին պիտի ըլլայ զայն գտնել:

—Միայն սա յայտնի է որ Սիւզան կը կոչուի ան եւ Փարիզի արուարձաններէն մէկը Պօստէն անուն կնոջ մը քով կը բնակի, որ գործաւորուհի եւ իր ազգականուհին է:

—Ո՞րքան տարեկան մըն է:

—Այս եւ տեղեկութիւն չունիմ:

—Այդ պատճառաւ իսկ Բիէր տը Ռուվրէյի կողմէ ընտրուած էր, որպէս զի իր ծրագիրը յաջողցնէ: Այսու հանդերձ կը յանձնարարեմ այդ աղջկան:

Տըրի Պուրկէօյլի երեսը ընդմիջեց երկու մտերիմներուն խօսակցութիւնը:

Թէեւ աղջիկէն իմացած էր Լանժըլիի վերադարձը, բայց Սիմոնի հայրը տեսնելով որ այր եւ կին իրարու քով կը գտնուին, չկրցաւ ընդոստ շարժում մը զսպել:

—Բայց այո՛, հայրիկ, նոյն ինքն Ֆիլիփն է... ամուսինս... արդէն իսկ փոխադարձաբար ներեցինք մեր գործած յանցանքները:

—Ահ, սիրելի կոմս, մինչեւ չամուսնանալ վճռականը, ի՜նչ բարի լուր կու տայ Սիմոնին եւ ինչ անյուսալի անակնկալ մը կը պատճառէ ինծի... Իրա՛ւ ձեր անհամաձայնութիւնները վերջ գտած են... ո՛հ, շատ գոհ եմ... կը տեսնէք որքա՜ն լաւ բան է ընտանեկան կեանքը... [illegible] դուրիկ, առողջարար բան է...

Խօսքը չաւարտած, Տըրի Պուրկէօյլ ինկաւ թիկնաթոռի մը վրայ, այնքան բուռն էր զգացած յուզումը:

Ծնօտները կը դողդողային [illegible] սարսուռով մը, եւ խօսելու դժուարութիւն կը զգար:

Տըրի Պուրկէօյլ, ծանօթ միջադէպէն յետոյ տիկին Սէզարինի տունէն իր բնակարանը փոխադրուած էր, ուղեղային արեան համախառնում ունենալուն համար: Բժիշկը յայտարարած էր թէ այդ յեղակարծ անհանգստութիւնը կրնար ծանր հետեւանքներ ունենալ, եթէ երբեք հիւանդը ինքզինքը լաւ չնայէր:

Իր կարգի կազմուածքին շնորհիւ, նախկին վճռականը քանի մը օրէն անցուց վտանգը: Սակայն, դէմքը կծկուած եւ մութ գոյն փոքր երակներով ծածկուած էր, առանց հաշուելու այն [illegible] սարսուռը, որ թերեւս նախակարպետն է ամբողջ գործարանութեան խանգարման:

—Ահ. զաւակներս, ալ չէի յուսար թէ իրարու հետ պիտի հաշտուիք, ըսաւ Տըրի Պուրկէօյլ, մեծ դժուարութեամբ չնչելով արտաբերելու: Սակայն լաւ ըրիք երբեմնի անհամութիւնները մոռնալով... Ոչ մէկ մարդ կատարեալ է... Ինչպէս գիտէք, սիրելի Ֆիլիփս, միշտ մեծ յարգանքով վարուած եմ ձեզի հետ... Ընտանեկան կեանքը պիտի վերսկսինք... Ե բեմին երջանիկ կեանքը... Ի՛նչ աղէկ, Սիմոնի դրամօժիտը պիտի վերակազմեմ, եւ դուք նորէն պիտի սկսիք կառավարել ձեր կնոջ հարստութիւնը... գէթ մէկ հոգը վրայէս կ'երթայ:

Պ. տը Լանժըլի պատասխանեց.

—Պարոն Պուրկէօյլ, ալ եւս շահու խնդիրներ յուզուելու չեն մեր միջեւ:

—Ինչպէս որ կ'ուզէք... բայց չեմ հասկնար թէ ինչո՛ւ համար... Աւելի լաւ կարգի պիտի դրուի ամէն բան... Լաւ գիտէք թէ ո՛չ մէկ բան կը մերժեմ ձեզի:

Եւ [illegible] հաշտուած ամուսիններուն խօսք առնելէ յետոյ իրիկուան մէկտեղ ճաշելու, Տըրի Պուրկէօյլ ըսաւ թէ կարեւոր ժամադրութիւններ ունէր եւ կ'ծիկը դրաւ, իր բովանդակ առուգութիւնը վերստացողի մը պէս: Ընդհուպ Ֆիլիփ ալ մեկնեցաւ:

Սիմոնի առանձին մնացած, [illegible] կերպարանքով.

—Հիմա ձեռքս են անոնք... Պահ մը վախցայ, որովհետեւ այդ պատուական դուքսը միջոց մը գտած էր, որ կրնար խանգարել իմ ծրագիրս... Ո՛վ կրնայ ըլլալ այդ նորատի աղջիկը... ինչ եղած է ան... կը հասկնամ որ տեղի տայ, երբ ուրիշի մը տեղը բռնած էր... բայց կեղծ ժառանգուհիի մը տալ իր տեղը, դժուար բան է այդ տարաբախտ աղջկան համար... Կարեւորը այն է որ իմ ծրագիրս չխանգարուի:

(Շարունակելի)